

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง จ.สุโขทัย

“ข้าพเจ้าเห็นว่าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุทั้งหลายนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ชี้ให้เห็นอดีตอันรุ่งโรจน์ของชาติไทยเรา เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทั้งในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะโบราณคดี และวัฒนธรรม จึงควรที่ทุกฝ่ายจะได้ช่วยกันทะนุถนอมบำรุงรักษาอย่าให้สูญสลายไป”...พระราชดำรัสตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

กรมศิลปากรดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ในแหล่งอนุสรณ์สถานสมัยสุโขทัย โดยใช้งบประมาณแผ่นดินสมทบกับเงินบริจาคการจำหน่ายพระพิมพ์ที่ได้จากการขุดแต่ง บูรณะโบราณสถานในเมืองเก่าสุโขทัย การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิดเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๗

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน ๓ ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง เป็นการร่วมฉลองในวาระครบ ๗๐๐ ปี ลายสือไท และตั้งชื่ออาคารหลังนี้ว่า “อาคารอนุสรณ์ลายสือไท” สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จเปิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ปัจจุบันอาคารหลังนี้ใช้เป็นห้องประชุม และห้องจัดนิทรรศการชั่วคราว

ศิลปะโบราณวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ส่วนใหญ่จะเป็นแบบศิลปะสุโขทัยที่กรมศิลปากรเก็บรวบรวมจากการขุดค้น ขุดแต่งโบราณสถานในบริเวณเมืองเก่าสุโขทัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นต้นมา และบางส่วนได้จากบริเวณเมืองโบราณใกล้เคียง เช่น เมืองศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และพิจิตร อีกส่วนหนึ่งเป็นของที่พระราชประสิทธิคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชธานี เจ้าคณะจังหวัดสุโขทัยและประชาชนมอบให้

อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ เป็นอาคารทรงไทยสองชั้น จัดแสดงศิลปะโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจ ขุดค้น ขุดแต่ง และบูรณะแหล่งโบราณคดีสุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร และจัดแสดงจารึกสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยสังคโลก พระพุทธรูปแบบต่างๆ เทวรูป อวูธและพระพิมพ์ต่างๆ ที่ได้จากการขุดค้น

อาคารลายสือไทเป็นอาคารชั้นเดียวสองหลังแฝด ภายในห้องจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองสุโขทัยในด้านต่างๆ ตั้งแต่สมัยก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยเรื่อยมา จนถึงการพัฒนาเมืองสุโขทัยให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ภายในอาคารยังมีห้องประชุมสำหรับการประชุม สัมมนา บรรยายพิเศษ มีส่วนบริการนักท่องเที่ยว ที่จำหน่ายหนังสือและของที่ระลึก

การจัดแสดงในตัวอาคารรามคำแหง แบ่งเป็นกลุ่มสำคัญๆ ดังนี้ (๑) ปฏิกำกรรมปูนปั้นเนื่องในพุทธศาสนาที่ได้จากวัดพระพายหลวงและวัดมหาธาตุ และปฏิกำกรรมรูปบุคคล เทวดา (๒) กลุ่มปฏิกำกรรมก่อนศิลปะสุโขทัย ได้จากศาลาผาแดง วัดพระพายหลวง วัดศรีสวาย จัดเป็นศิลปะลพบุรี กำหนดอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔ (๓) ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๐ (๔) ศิลปะอู่ทอง อายุประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๐ (๕) ศิลปะอยุธยา อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๓ (๖) เครื่องลายครามทั้งสมัยราชวงศ์หยวน ราชวงศ์หมิง และชิง (๗) เครื่องถ้วยสังคโลก และ (๘) พระพิมพ์

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เปิดให้เข้าชมทุกวันเวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. ค่าธรรมเนียมเข้าชม ชาวไทยคนละ ๑๐ บาท ชาวต่างประเทศ คนละ ๓๐ บาท โทรศัพท (๐๕๕)๖๑๒๖๖๗

ภาพปก พิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ๒๕ มกราคม ๒๕๐๗

โดย : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

สาร กรมศิลปากร

วารสารรายเดือน กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ป ภิ ภ
สิ ส ป ำ ก ษ

- ขบวนอัญเชิญไฟพระฤกษ์เอเชียนเกมส์ยิ่งใหญ่
- “กรมศิลป์” จัดดนตรีโขน ละคร จรกรุงเก่า
- พช.พิมาย จัดนิทรรศการ “๑๐๐ ปี รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสยุโรป” และ “มหัศจรรย์แห่งอดีตเมืองพิมาย”
- นายบรรหาร ศิลปอาชา เดินทางตรวจเยี่ยมงานการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด จัดกิจกรรมประจำเดือนธันวาคม-เดือนมกราคม ๒๕๔๒
- ความก้าวหน้าในการจัดทำหนังสือวัฒนธรรม พัฒนาการทางสังคมและภูมิปัญญาไทย 75 จังหวัด
- ปัจจัยพื้นฐานการฟื้นฟูศิลปวิทยาการไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ๒๕๔๐
- กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติทั่วประเทศ

๒

ก รม ศิ ล ป
ก ร ม ศิ ล ป

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี
- ศิลปการสัจสุโรงเรียน ปลุกฝังค่านิยมแห่งการอนุรักษ์
- “โบราณสถานทุ่งเศรษฐี” ข้อมูลจากการขุดแต่ง
- สิมวัดพุทธาวาส บ้านสว่าง
- อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร
- วันของเด็ก...กับกรมศิลปากร

๗

๘

๑๑

ว ษ ฐ

- วันสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ประจำเดือนมกราคม

๒๒

ที่ปรึกษา

นายนิคม มุลิกะคามะ
นายภิรมย์ จินะเจริญ
นางกนกพร อรรถการณ
นายอาร์กษ สังหิตกุล
นายวีระ โรจน์พจนรัตน์

บรรณาธิการอำนวยการ

นายจุมพล สอนเสริม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวอารีพร อำนวนกิจเจริญ

กองบรรณาธิการ

นางจุฑาทิพย์ โคตรประทุม
นางสาวศรีภัทรา หอมชื่น
นางสาวนารัตน์ พรหมน้อย
นางสาววันเพ็ญ พรเลิศวิ
นางสาวจุฑาทิพย์ หงษ์ทอง
นายลักขมณ กาญจนินทุ
นางสาวเสาวลักษณ์ แซ่ลี
นายชวลิต ประสันแพงศรี
นางสาวปาริชาติ คำจุ้ย
นางสาวณัฐภากร พลับประสิทธิ์

ฝ่ายภาพและศิลปกรรม

นายสิงห์คม บริสุทธิ์
นายชาณุณรงค์ คงโกคา
นางสาวรวานี แจ่มนาม
นางสาวกรอุมา นุตะศรีนทร์

ฝ่ายจัดการ

นางเพียงใจ นุตะศรีนทร์
นายทวีศักดิ์ ห้ามโฮส
นายบัณฑิต ศิริรัมย์
นางสาวน้ำฝน จินชวน
นายกฤษณ์ ท้าวพิชัย

จัดทำโดย

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม
กรมศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๒๔-๒๐๕๐
๒๒๒-๓๔๖๙
โทรสาร ๒๒๒-๐๙๓๘

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ดอกเบ๊
โทร. ๒๗๒-๑๑๖๙-๗๒

ขบวนอัญเชิญไฟพระฤกษ์เอเชียนเกมส์ยิ่งใหญ่

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เวลา ๐๔.๐๐ น. ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร คณะกรรมการสาขาไฟพระฤกษ์ ซึ่งมีอธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธาน พร้อมด้วยผู้แทนสำนักพระราชวังผู้แทนเหล่าทัพ ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันแถลงข่าวพิธีอัญเชิญไฟพระฤกษ์การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓

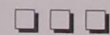
พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มาสมทบขบวนใหญ่ ซึ่งตั้งรอกอยู่ที่หน้ากระทรวงศึกษาธิการ จากนั้นจึงเริ่มขบวนอัญเชิญไฟพระฤกษ์ ซึ่งใช้คนจำนวน ๒,๕๐๐ คน ประกอบด้วย วงดุริยางค์ทหารตำรวจ ขบวนชักลากราชรถอัญเชิญไฟพระฤกษ์ ขบวนคณะกรรมการจัดการแข่งขันและนักกีฬา ขบวนวัฒนธรรมสี่ภาค จะเคลื่อนขบวนมายังมณฑลพิธีท้องสนามหลวง เพื่อมอบโคมพระประทีปไฟพระฤกษ์

นายนิคม มูลิกะคามะ อธิบดีกรมศิลปากร ประธานกรรมการสาขาไฟพระฤกษ์แถลงว่า พิธีอัญเชิญไฟพระฤกษ์การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ จะจัดอย่างยิ่งใหญ่ สง่างาม เป็นเกียรติภูมิ และสมศักดิ์ศรีของประเทศ โดยกำหนดขบวนอัญเชิญไฟพระฤกษ์ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๐ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐-๑๒.๐๐ น. ณ บริเวณท้องสนามหลวงโดยรอบ และพิธีอัญเชิญไฟพระฤกษ์ มีขึ้นในวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ น. พิธีการเริ่มจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยนายพิชัย รัตตกุล รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ พร้อมด้วยคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ เข้ารับพระราชทานโคมไฟพระฤกษ์ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และส่งมอบให้นายสุรัฐ ศิลปอนันต์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประธานกรรมการฝ่ายพิธีการและการแสดง เพื่ออัญเชิญออกจาก

ให้นายพิจิตต รัตตกุล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนเสาบัว จากนั้นจะเป็นการแสดงวัฒนธรรม ๔ ภาค โดยคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร เพื่อเฉลิมฉลองไฟพระฤกษ์

นายนิคม มูลิกะคามะ ได้แถลงเพิ่มเติมว่า กรมศิลปากรได้รับมอบหมายให้จัดสร้างบุษบกขึ้นใหม่ สำหรับใช้อัญเชิญไฟพระฤกษ์ การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ในครั้งนี้ โดยเฉพาะสร้างด้วยไม้สักทองปิดทองรองชาตทั้งหลัง มีความงดงาม สูงสง่าด้วยคุณค่าทางศิลปกรรมของไทยอย่างสมบูรณ์

พิธีพระราชทานไฟพระฤกษ์ และขบวนอัญเชิญไฟพระฤกษ์การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ นี้ นับเป็นกิจกรรมพิธีการที่สำคัญ และเป็นขบวนที่ยิ่งใหญ่ตระการตา สง่างาม เป็นเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรี ของประเทศไทยอย่างยิ่ง

“กรมศิลป์” จัดดนตรีโขน ละคร จรกรุงเก่า

กรมศิลปากร สืบสานมหรหรรคมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ จัด “โครงการดนตรี โขน ละคร จรกรุงเก่า” ครั้งที่ ๒ บริเวณคุ้มขุนแผน จ.พระนครศรีอยุธยา เน้นการแสดงแสง เสียง ตระการตา พร้อมจัดหนังใหญ่แสดงต่างจังหวัดเป็นครั้งแรก ชมฟรีตลอดงาน

นายภิรมย์ จีนะเจริญ รองอธิบดีกรมศิลปากร เปิดเผย

ว่า ทางกรมศิลปากรจัดให้มีการแสดงดนตรี โขน ละคร จรกรุงเก่า ครั้งที่ ๒ ขึ้น ในวันที่ ๑๐-๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ โดยการแสดงจัดขึ้น ๕ วันๆ ละ ๑ รอบ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๓๐-๒๐.๓๐ น. ณ บริเวณคุ้มขุนแผน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผ่านมาประชาชนได้ให้ความสนใจกับการแสดงของกรมศิลปากรด้วยดีมาตลอด และนับเป็นโอกาสที่ดีที่ประชาชนจะได้ชมการ

แสดงอันงดงามตระการตาเต็มรูปแบบอีกครั้ง โดยการแสดงที่มีขั้นนี้เป็นการย้อนอดีตนำศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งมอออกสู่สายตาประชาชนเพื่อร่วมกันอนุรักษ์ต่อไป

รองอธิบดีกรมศิลปากรกล่าวต่อไปถึงกิจกรรมการแสดงว่า ในวันที่ ๑๑ ธันวาคม เป็นวันเปิดงาน มีการแสดงหนังใหญ่ติดตัวโซน การแสดงดังกล่าวได้นำไปแสดงในต่างจังหวัดเป็นครั้งแรก ในฉากสำคัญจะมีการเชิดหนังใหญ่ สำหรับในวันที่ ๑๒-๑๓ ธันวาคม ก็มีความน่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าวันแรก คือทางกรมศิลปากรได้

ได้รับความร่วมมือจากคณะละคร โอโน แห่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นคณะที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับการเล่นหุ่นประกอบแสงเสียง มาเล่นหุ่นประกอบแสง เสียง ร่วมกับการแสดงวิพิธทัศนาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ส่วนในวันที่ ๑๔ ธันวาคม เป็นการแสดงบรรเลงเพลงดุริยางค์สากลวงใหญ่ โดยมี

นักร้องรับเชิญ อาทิ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ, ผ่องศรี วรนุช ให้เกียรติมาร่วมร้องเพลง และในวันที่ ๑๕ ธันวาคมซึ่งเป็นการสุดท้ายของการแสดงจะเป็นการแสดงคอนเสิร์ตอีสานจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด, กาฬสินธุ์ และนครราชสีมา

□ □ □

พช.พิมาย จัดนิทรรศการ “๑๐๐ ปี รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสยุโรป” และ “มหัศจรรย์แห่งอดีตเมืองพิมาย”

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย จัดนิทรรศการพิเศษ เรื่อง “๑๐๐ ปี รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสยุโรป” ระหว่างวันที่ ๒ ม.ค. ๔๑-๓๑ ม.ค. ๔๒ และนิทรรศการพิเศษ เรื่อง “มหัศจรรย์แห่งอดีตเมืองพิมาย” ระหว่างวันที่ ๒ เม.ย. ๔๑-๓๑ ม.ค. ๔๒ เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเผยแพร่ความรู้ข้อมูลต่างๆ ของเมืองพิมาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและสืบทอดพัฒนาการของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสียค่าใช้จ่ายเข้าชม ชาวไทยท่านละ ๑๐ บาท และชาวต่างประเทศท่านละ ๓๐ บาท

ในการจัดนิทรรศการพิเศษในครั้งนี้ จัดขึ้นเพื่อเป็นการสนับสนุนปีการท่องเที่ยวไทย ๒๕๔๑-๒๕๔๒ โดยได้รวบรวมข้อมูลหลักฐานด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม

พงศาวดาร จดหมายเหตุ พร้อมภาพถ่ายเก่าที่เกี่ยวข้อง นำเสนอพร้อมหลักฐานจากโบราณวัตถุ เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย ได้รับมอบโบราณวัตถุจากอำเภอบางช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มเติม เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๑ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๐ ชิ้น ได้นำออกจัดแสดงในหอนิทรรศการพิเศษนี้เพิ่มเติมด้วย เพราะเป็นที่สนใจของชาวนครราชสีมา และโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดของพิมาย จากศูนย์วัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา

สำหรับผู้สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย โทร.(๐๔๔) ๔๗๑๑๖๗

□ □ □

นายบรรหาร ศิลปอาชา

เดินทางตรวจเยี่ยมงานการจัดแสดงนิทรรศการถาวร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๑ นายบรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี เดินทางตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าของงานจัดแสดงนิทรรศการถาวรพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี โดยมีรองอธิบดี นายอารักษ์ สังหิตกุล และข้าราชการกรมศิลปากรให้การต้อนรับ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

นายบรรหาร ศิลปอาชา ในฐานะประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลและโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ การจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี ซึ่งมีกรมศิลปากรและจังหวัดสุพรรณบุรี ร่วมกันรับผิดชอบ และดำเนินการ และในโอกาสการเข้าเยี่ยมชมของนายบรรหาร ศิลปอาชา ครั้งนี้เพื่อติดตามความก้าวหน้าของงานจัดแสดงนิทรรศการถาวร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๑ ของการดำเนินงานในส่วนห้องบ่อน้ำ/บริการ ประกอบด้วย ห้องจำหน่ายบัตรผู้เข้าชม ห้องรับฝากของ ห้องจำหน่าย

ของที่ระลึกฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานเฟอร์นิเจอร์ที่ต้องเน้นฝีมือ และการให้สีเส้นที่ดูกลมกลืนเป็นธรรมชาติ การติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบสัมผัส (ทัชสกรีน) สำหรับผู้เข้าชมที่ต้องการทราบรายละเอียดของการจัดแสดงการติดตั้งระบบโสตทัศนูปกรณ์ภายในห้องประชุม การติดตั้งงานระบบ และการจัดแสดงนิทรรศการถาวรห้องเมืองสุพรรณบางส่วน อาทิ การก่อสร้างฉากจำลองกำแพงเมืองเมื่อครั้งเมืองสุพรรณบุรีอยู่ในฐานะเมืองลูกหลวงของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เป็นต้น โดยมี บริษัท ปรานกก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้รับจ้างการดำเนินงาน ซึ่งงานส่วนใหญ่ใกล้จะเสร็จสมบูรณ์แล้ว

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี จึงเป็นหนึ่งในโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ที่ต้องการให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามาสัมผัส และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป

□□□

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด

จัดกิจกรรมประจำเดือนธันวาคม-เดือนมกราคม ๒๕๔๒

สำ นักโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จัดนิทรรศการพิเศษ กรมศิลปากรกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชาติในพื้นที่ จ.ร้อยเอ็ด ที่ศาลากลาง จ.ร้อยเอ็ด ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เพื่อต้องการเผยแพร่กิจกรรมและผลงานการจัดการด้านวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด และสำนักงานโบราณคดีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ ๔ อุบลราชธานี

การจัดนิทรรศการมีกิจกรรมดังนี้

- จัดนิทรรศการพิเศษ เรื่อง “กรมศิลปากรกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชาติในพื้นที่ จ.ร้อยเอ็ด”

- แสดงผลงานและการดำเนินการด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งโบราณสถานของชาติที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ

นอกจากนั้นยังมีหนังสือใหม่ เรื่อง คำสอย-พญา ภาษิตโบราณอีสานและวิถีชีวิตไทย สำหรับบริการค้นคว้า ในด้านความหมายของคำ สุภาษิตโบราณอีสานและขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวไทยใน จ.ภาคอีสาน ผู้ที่สนใจสามารถรับบริการได้ที่ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด ทุกวันทำการ

สนใจติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ นายพนม จันทร์โชติ ฝ่ายพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด โทร.(๐๔๓) ๕๐๔๔๕๖

□□□

ความก้าวหน้าในการจัดทำหนังสือวัฒนธรรม
พัฒนาการทางสังคมและภูมิปัญญาไทย ๗๕ จังหวัด
ปัจจัยพื้นฐานการฟื้นฟูศิลปวิทยาการไทยตามรัฐธรรมนูญ
แห่งชาติ ๒๕๕๐

ดามที่คณะกรรมการ-
การจัดทำจดหมายเหตุเฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาส
พระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา ๖ รอบได้
มอบหมายให้กระทรวงศึกษา
ธิการและกระทรวงมหาดไทย
ร่วมกันจัดทำหนังสือ “วัฒน-
ธรรมท้องถิ่น” ตามกรอบที่
คณะทำงานกำหนดโดยให้ตั้ง
งบประมาณค่าจัดทำต้นฉบับ
ไว้ที่กรมศิลปากรในปี ๒๕๔๒
จำนวน ๑๕,๒๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
(สิบห้าล้านสองแสนบาทถ้วน)

นายนิคม มูลิกะคามะ
อธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งเป็น
กรรมการและเลขานุการคณะทำงานพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรม
ศิลปากรได้เดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานตามจังหวัด
ต่างๆ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ปรากฏว่าหลาย
จังหวัดได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยก่อนกำหนด หลายจังหวัด
กำลังเตรียมการจัดสัมมนาในท้องถิ่น เพื่อหาข้อบกพร่องใน
ร่างขั้นสุดท้าย คาดว่าทั้ง ๗๕ จังหวัดจะดำเนินการแล้วเสร็จ
ในเดือนธันวาคมศกนี้

หนังสือวัฒนธรรมท้องถิ่นชุดนี้เป็นหนังสือที่ครอบคลุมเรื่องราวภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมประวัติศาสตร์เอกลักษณ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่นจำนวน ๗๕ จังหวัดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่ได้ดำเนินการมา ซึ่งเป็นความพยายามของกรมศิลปากรที่จะสืบทอดกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณพระราชทานแด่กรมการโบราณคดีสโมสร ในปี ๒๔๕๔ จนถึงปัจจุบัน เป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจที่สุดของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และคนไทยทุกคนเพราะเอกสารชุดนี้ถือพื้นฐานของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการไทยแบบเดียวกับ RENAISSANCE ของยุโรปเมื่อ ๗๐๐ ปีก่อน

ปัญหาขั้นต่อไปที่กรมศิลปากรในฐานะกรรมการ

และเลขานุการคณะทำงาน คือ การตรวจสอบภาษาเนื้อหาและ สื่อประกอบกับการจัดพิมพ์ ก่อนที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะนำเสนอคณะกรรมการ ซึ่งมี ฯพณฯ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็น ประธาน ฯลฯ ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดเป้าหมายว่าพิมพ์ เผยแพร่ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ เล่ม ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณการ พิมพ์ ๗๕ เล่ม ประมาณ ๗๕ ล้านบาท จึง จะครบสมบูรณ์ (75x1,000,000 บาท) งบประมาณจำนวนมากนี้เกินกำลัง กรมศิลปากรที่จะดำเนินการ ได้ฝ่ายเดียว เพราะจะต้องใช้

เวลาหลายปี จึงจะจัดพิมพ์ได้ครบทั้ง ๗๕ จังหวัด

ฝ่ายเลขานุการจึงจัดทำแนวทางที่จะรณรงค์ขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชน เช่น ธนาคารบริษัท ห้างร้าน ที่พอมีกำลังทางเศรษฐกิจที่สามารถจะช่วยเหลือสนับสนุนการจัดพิมพ์ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ถ้าการพิมพ์สำเร็จก่อนวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ คณะทำงานจะได้นำความกราบบังคมทูลให้จังหวัดต่างๆ น้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศล และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กระทรวงศึกษาธิการนำไปใช้เป็นประกอบการสอน “วิชาท้องถิ่นของเรา” เพื่อปฏิรูปเนื้อหาการศึกษาไทยให้ตั้งอยู่บนรากเหง้าวัฒนธรรมของตนเอง เป็นการเสริมเติมเต็มกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ๒๕๔๐ ต่อไป นายนิคม มูลิกะคามะ ได้กล่าวทิ้งท้ายว่า

ปัญญาคืออำนาจ

พัฒนาจะเป็นผล

เอาอดีตมาเป็นฐาน

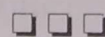
เอาต่างชาติมาเสริมไทย

พัฒนาชาติพัฒนาคน

พัฒนารบรบปัญญาไทย

ปรับปรุงฉบับให้ทันสมัย

พัฒนาได้สภาพร

กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติทั่วประเทศ

วัน เดือน ปี	รายการ	สถานที่
๑-๒๕ ก.พ. ๒๕๔๒	- นิทรรศการ ศิลปะวาดภาพสำหรับเด็ก ในหัวข้อ Amazing Chon Buri	- หอสมุดแห่งชาติ ชลบุรี
ก.พ.-มี.ค. ๒๕๔๒	- โครงการความรู้สู่ท้องถิ่น (โดยหอสมุดแห่งชาติ นครศรีธรรมราช)	- ต.ห้วยปรก อ.ฉวาง และ ต.ร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
ก.พ.-เม.ย. ๒๕๔๒	- นิทรรศการ “๑๐๘ วิธี ประหยัดพลังงาน รวมพลัง ÷ ๒”	- หอสมุดแห่งชาติ รัชมังคลาภิเษก กาญจนบุรี
ก.พ.-ต.ค. ๒๕๔๒	- นิทรรศการลูกปิดเมืองอุทอง	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง สุพรรณบุรี
๕-๒๔ ก.พ. ๒๕๔๒	- นิทรรศการภาพถ่าย “ลมหายใจตะวันออก” โดย ฮิโรจิ คูโบตะ	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถ.เจ้าฟ้า
๙-๑๖ ก.พ. ๒๕๔๒	- นิทรรศการวันวาเลนไทน์	- หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
๙-๒๗ ก.พ. ๒๕๔๒	- นิทรรศการศิลปินแห่งชาติและศิลปิน พื้นบ้านสุพรรณบุรี	- หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
๑๑-๒๖ ก.พ. ๒๕๔๒	- นิทรรศการภาพการ์ตูนแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๓	- หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา
๑๓ ก.พ. ๒๕๔๒	- รายการบรรเลง “แดรฟสมงจั่วหะเร้า”	- โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก)
๑๔ ก.พ. ๒๕๔๒	- งานเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอะเมซิ่งทะเลน้อย (โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์ พัทลุง)	- อุทยานนกน้ำทะเลน้อย จ.พัทลุง
๑๕ ก.พ.-๑๕ มี.ค. ๒๕๔๒	- วันมาฆบูชา	- หอสมุดแห่งชาติ นครศรีธรรมราช
๑๔-๒๑ ก.พ. ๒๕๔๒	- งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	- พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จ.ลพบุรี
๒๖ ก.พ. ๒๕๔๒	- รายการเสวนาสรรสาระวัฒนธรรม เรื่อง การออกแบบระบบการให้แสงสว่าง ในพิพิธภัณฑ์สถาน	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
๑-๒๓ มี.ค. ๒๕๔๒	- นิทรรศการ “วันมาฆบูชา”	- หอสมุดแห่งชาติ ชลบุรี
๑-๒๗ มี.ค. ๒๕๔๒	- นิทรรศการเพื่อนร่วมโลกของเรา	- หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ
๖-๓๑ มี.ค. ๒๕๔๒	- ศิลปกรรมร่วมสมัย ชุด “อนิจจัง” โดย สมภพ บุตรราช	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถ.เจ้าฟ้า
๗-๓๑ มี.ค. ๒๕๔๒	- ศิลปกรรม “๓๙ ปี ย้อนหลัง” โดย กมล ทัศนัญชลี	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถ.เจ้าฟ้า
๑๓ มี.ค. ๒๕๔๒	- รายการบรรเลง “สี่ (ห้า) ไบเถาออร์เคสตรา”	- โรงละครแห่งชาติ (โรงเล็ก)

หมายเหตุ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
หอสมุดแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

นิภา จันทมาลา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

พิพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี ก่อตั้งขึ้นตามโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมือง เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม และเป็นการสนองแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานให้กรมศิลปากรปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โดยเพิ่มสาขาวิชาอื่น เช่น สาขาธรรมชาติวิทยา ภูมิศาสตร์ ฯลฯ ตามหลักการที่นานาประเทศดำเนินการ

ฉะนั้น กรมศิลปากรในฐานะ หน่วยงานที่กำกับดูแลและรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกับจังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมใจกันจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี ขึ้นในบริเวณผังแม่บทวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ถนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี สร้างเป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น บนเนื้อที่ ๓,๒๐๐ ตารางเมตร โดยเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารและงานระบบ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๓๖ จนแล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ด้วยงบประมาณทั้งสิ้น ๒๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (รวมค่าถมดินด้วย) ในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ได้รับความจัดสรรงบประมาณ งานปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอีกจำนวน ๑๔,๓๔๖,๐๐๐ บาท โดยแบ่งเป็น ค่าจ้างออกแบบการจัดนิทรรศการถาวร จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท งานติดตั้งลิฟต์ จัดซื้อครุภัณฑ์ห้องศูนย์ข้อมูล ครุภัณฑ์ห้องประชุม จำนวน ๒,๗๔๖,๐๐๐ บาท และงานปรับปรุงพิพิธภัณฑสถาน เช่น งานตกแต่งและติดตั้งครุภัณฑ์ห้องคลัง สำนักงานห้องประชุม งานติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จำนวน ๙,๕๖๐,๐๐๐ บาท และในปีงบประมาณ ๒๕๔๑ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการในส่วนบทบาท/ส่วนบริการ ห้องเมืองสุพรรณ (บางส่วน) การติดตั้งระบบโสตทัศนูปกรณ์ภายในห้องประชุมและงานระบบ จำนวน ๔,๙๙๐,๐๐๐ บาท มีสถาบันศิลปกรรมและสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๒ สุพรรณบุรี ร่วมกันดูแลและรับผิดชอบโครงการ

ส่วนรูปแบบและแนวทางการจัดแสดงนิทรรศการ

ถาวร แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ บทนำ/ส่วนบริการ เป็นจุดแรกสำหรับผู้เข้าชม ก่อนที่จะเข้าสู่ห้องจัดแสดงต่างๆ ประกอบไปด้วย เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ ห้องจำหน่ายบัตรเข้าชม ห้องฝากของ ห้องจำหน่ายของที่ระลึกและการติดตั้งคอมพิวเตอร์ระบบสัมผัส เพื่อแนะนำรายละเอียดของการจัดแสดง

ส่วนที่ ๒ ห้องเมืองสุพรรณ เป็นการนำเสนอเรื่องราวประวัติความเป็นมาของเมืองที่ปรากฏหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมา ซึ่งผ่านการพัฒนาการมาแต่ละยุคสมัยจนเป็นบ้านเป็นเมืองที่มั่นคง จนถึงทุกวันนี้ ประกอบด้วย ชุมชนแรกเริ่ม แคว้นสุพรรณภูมิ เมืองลูกหลวงเมืองยุทธหัตถี และเมืองสุพรรณบุรี ส่วน Hi Light ของการจัดแสดงเป็นการจัดฉายภาพยนตร์ Mini Theater สงครามยุทธหัตถี ระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ชนช้างกับพระมหาอุปราชา

ส่วนที่ ๓ ห้องคนสุพรรณ กล่าวถึง กลุ่มชนที่ได้อพยพเคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางโบราณคดี เช่น ภาชนะดินเผาเครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ จนกระทั่งถึงกลุ่มคนสุพรรณวันนี้ ที่มีมากกว่า ๑๐ กลุ่มชน อาทิ ไทยละว้า คนไทยพื้นบ้าน คนไทยเชื้อสายจีน ไทยเวียง และไทยทรงดำ (โซ่ง) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชนเหล่านี้มีวิถีการดำเนินชีวิตประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ตลอดจนการจัดแสดงนิทรรศการประวัติบุคคลสำคัญท้องถิ่น เป็นการแสดงถึงพลังความเป็นแหล่งปราชญ์ศิลปไปตามคำขวัญจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานอันเป็นคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง ฝากไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง

ส่วนที่ ๔ ห้องมรดกศิลปะ ประกอบด้วย ศาสนศิลป์ แหล่งเครื่องปั้นดินเผาบ้านบางปูน วรรณกรรม

(อ่านต่อหน้า ๑๙)

.....
ບານສ໌ເກຣັມແລະປະທາສ໌ມພັນຮ

สำคัญในการที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ให้ดำรงไปชั่วลูกชั่วหลาน โดยได้ดำเนินการจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งการจัดนิทรรศการในครั้งนี้ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก นักเรียนที่ได้ชมนิทรรศการได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

“การอนุรักษ์มรดกไทยในความคิดของฉัน มรดกไทยเป็นสิ่งที่สวยงามไม่แพ้ของต่างชาติ ประเพณี วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่มีค่า มีความอ่อนหวานในตัวของมันเอง สำหรับวัฒนธรรมตะวันตกไม่ใช่จะไม่ดีแต่เราก็จะรับมันมาเท่าที่มันพอจะเป็นความรู้ และที่สำคัญที่สุดฉันคิดว่าเราน่าจะตระหนักถึงความสำคัญของมรดกไทยอยู่ตลอดเวลาด้วย”

ด.ญ.พัชรินทร์ มีสัจจ์
ม.๓ ร.ร.วัดน้อยนพคุณ

“คนไทยทุกคนควรอนุรักษ์มรดกไทยเอาไว้ ไม่ใช่เพราะเป็นเจ้าของอย่างเดียว แต่เพราะมรดกของไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับทุกคน รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการเชิดชูความสามารถฐานะ เกียรติยศ และศักดิ์ศรีของคนไทยด้วย”

ด.ญ.สินีนารถ ก้อยพะวงกุล
ม.๓ ร.ร.วัดน้อยนพคุณ

“การอนุรักษ์สิ่งต่างๆ ที่เป็นโบราณสถานนั้น เราต้องให้ความรู้ ความเข้าใจแก่คนในชุมชนก่อนเมื่อคนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ เขาก็จะสามารถอนุรักษ์สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถานต่างๆ และควรมีการปลูกฝังเรื่องการอนุรักษ์ตั้งแต่เด็ก ทำให้คนเหล่านั้นรู้สึกภาคภูมิใจในศิลปะต่างๆ แล้วบุคคลเหล่านั้นก็จะเกิดความรักในโบราณสถานต่างๆ และปลูกฝังค่านิยมให้รักของไทย แล้วการอนุรักษ์โบราณสถานก็จะเกิดขึ้นด้วยน้ำมือของคนไทยเอง”

น.ส.ทิวา เจริญตันพินกุล
ม.๔ ร.ร.วัดสังเวช

“เราได้มีโอกาสไปชมนิทรรศการ เช่น ที่กรมศิลปากร หรือไปวัด ไปดูเจดีย์พระธาตุ หรืออะไรก็ตาม ควรดูถึงคุณค่าของของสิ่งนั้น แล้วนำมาปรับให้เข้ากับการดำรงชีวิตของเราให้มากที่สุด ไม่ควรไปทำลาย ในขณะที่คนต่างชาติเห็นประโยชน์สิ่งที่เป็นของไทย มาเที่ยว มาดูของไทย แล้วพวกเรคนไทยแท้ๆ ซึ่งมีอยู่ในบ้านเมืองไทย เราควรจะอนุรักษ์และชื่นชมยกย่องในบรรพบุรุษของไทย เพื่อรุ่นลูกรุ่นหลานของไทยจะได้รู้สืบทอดไปถึงแม้เราจะมีส่วนอนุรักษ์และช่วยได้ไม่มากนัก อย่างน้อยๆ เราก็ไม่ควรทำลายมัน และควรจะเผยแพร่สิ่งที่เรารู้ต่อไป”

น.ส.ศิริรัตน์ พัฒนสุพงษ์
ม.๕ ร.ร.วัดสังเวช

“การที่ได้เป็นคนคนหนึ่ง
หนึ่งในสังคมและเป็นนักเรียนคนหนึ่ง
สิ่งแรกที่จะทำได้ก็คือเริ่ม
จากตนเอง โดยตระหนักถึงคุณค่า
เพราะเมื่อเราเห็นว่าของสิ่งหนึ่ง
มีคุณค่าแล้วเราก็คงคิดว่าสิ่งนั้น
เป็นสมบัติของเรา เมื่อนั้นเราก็
จะทำทุกวิถีทางเพื่อจะรักษาและ
ทำนุบำรุงให้คงอยู่ตลอดไป แต่
เรามีได้เป็นคนคนเดียวในสังคม

เราจึงต้องให้คนอื่นเห็นคุณค่าเหมือนกับเราโดยเริ่มจาก
คนใกล้ตัวก่อนแล้วเผยแพร่ไปเป็นชุมชน สังคม และ
คนทั้งชาติต่อไป”

น.ส.สุภาพร มะลิเทศ
ม.๖ ร.ร. วัดสังเวช

จากข้อความที่ยกมานี้ จะเห็นได้ว่าโครงการ
“ศิลปากรสัญจร สู่วิทยาลัย” ซึ่งจัดครั้งแรกที่โรงเรียน
วัดสังเวช และจัดครั้งที่สองที่โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ
ประสบผลสำเร็จในการที่จะปลูกฝังค่านิยมในการ
อนุรักษ์ให้แก่เยาวชนได้ในระดับหนึ่ง แต่การอนุรักษ์
มรดกของชาติมิได้จำกัดอยู่ในวงแคบ แต่เฉพาะเยาวชน
เพียงเท่านั้น พวกเราคนไทยทุกคนควรที่จะมีส่วนร่วม

ในการอนุรักษ์ และเริ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์
ให้เกิดขึ้น เริ่มจากที่ตัวเราก่อน แล้วค่อยขยายสู่คนใกล้
ชิด จากนั้นก็ขยายออกไปสู่คนอื่น ๆ เพียงเท่านั้นกระแส
ของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยก็คง
จะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก

“โบราณสถานทุ่งเศรษฐี” ข้อมูลจากการขุดแต่ง

เกชา สุกสวาท

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ๑ ราชบุรี

โบราณสถานทุ่งเศรษฐีเป็นเนินเจดีย์ขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาจอมปราสาททางด้านทิศตะวันออก ในเขตหมู่ที่ ๖ บ้านโคกเศรษฐี ตำบลนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี ห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ ๔ กิโลเมตร เนินเจดีย์แห่งนี้ชาวบ้านในท้องถิ่นพบเห็นมาเป็นเวลานาน ต่อมาได้มีการลักลอบขุดองค์เจดีย์เพื่อหาทองคำตามลางแทง ซึ่งมีนิทานพื้นบ้านเล่าต่อกันมาว่า

“มีเศรษฐีผู้หนึ่งใช้เกวียนเป็นพาหนะขนทองคำ และทรัพย์สมบัติอันมีค่า เดินทางผ่านมายังบริเวณทุ่งเศรษฐี ปรากฏว่าเกวียนที่ใช้ขนทองคำเกิดหักลง เศรษฐี

จึงขอให้ชาวบ้านช่วยตัดไม้มาซ่อมแซมเกวียนเพื่อที่จะได้เดินทางต่อไป แต่พวกชาวบ้านทราบข่าวเศรษฐีทรัพย์สมบัติมาก เกิดความละโมภอยากจะได้จึงออกอุบายสมคบกันไปตัดเอาต้นสนซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อนมาซ่อมเกวียน เมื่อซ่อมเสร็จก็จะเดินทางต่อเกวียนก็หักลงอีกเป็นอยู่อย่างนี้หลายครั้ง จนเศรษฐีเฉลียวใจและรู้ทันว่าชาวบ้านคบคิดกันจะเอาทรัพย์สมบัติของตน จึงได้สร้างเจดีย์ขึ้นองค์หนึ่งแล้วแอบนำเอาทองคำ และทรัพย์สมบัติไปซ่อนไว้ในองค์เจดีย์พร้อมกับสาปแช่งไว้”^๑

การขุดทำลายเนินโบราณสถานทุ่งเศรษฐีนั้น มีมาแล้วหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔^๒ ปรากฏว่าไม่พบทองคำหรือทรัพย์สมบัติที่มีค่าแต่อย่างใด พบ

โบราณสถานทุ่งเศรษฐี ตำบลนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี สภาพก่อนการขุดแต่งเป็นเนินดินขนาดใหญ่

^๑ คำบอกเล่าของพระวรวงศ์ อาจารย์สัมพันธ์ โฉมฉาย เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์ทุ่งเศรษฐี

^๒ ฉัตรชัย อักษรศิลป์ และคณะ. “การสำรวจและศึกษาร่องรอยชุมชนโบราณสมัยทวารวดีในจังหวัดเพชรบุรี” เอกสารประกอบการสัมมนา, ปริณิธานจิตติ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๓ หน้า ๕๔

แต่เพียงซากของฐานเจดีย์ก่ออิฐและโบราณวัตถุจำพวก ประติมากรรมปูนปั้น รูปพระโพธิสัตว์ บุคคล คนแคะ มกร และลวดลายประดับสถาปัตยกรรม กล่าวกันว่ามี ปริมาณมากขนาดใช้รถขนกันเป็นคันๆ บางส่วนของ ประติมากรรม ชาวบ้านได้นำมาทุบทำลาย เนื่องจาก คิดว่ามีทองคำซ่อนอยู่ข้างใน แล้วนำกลับมาถมคืนไว้ กลางเจดีย์ที่ถูกขุด นับว่าเป็นการทำลายหลักฐานทาง ด้านโบราณคดีที่จะบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ไปอย่างน่าเสียดาย

การดำเนินงานทางด้านโบราณคดีเกี่ยวกับโบราณสถานทุ่งเศรษฐี เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดย **นายอัศวิน ศรีจิตติ** หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี ได้เดินทางไปตรวจสอบโบราณสถานทุ่งเศรษฐีพบว่า เป็นฐานโบราณสถานก่อด้วยอิฐ รูปร่างของเนินค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒๕ เมตร สูงประมาณ ๓ เมตร ลักษณะ เป็นฐานเจดีย์มีวัชพืชขึ้นปกคลุม มีร่องรอยการขุดทำลายเป็นหลุมลึกบริเวณใจกลางโบราณสถาน และจากลักษณะของแผ่นอิฐซึ่งมีขนาดใหญ่ รวมทั้งเศษปูนปั้น สันนิษฐานว่าโบราณสถานแห่งนี้มีอายุเก่าถึงสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๖)

ต่อมา นายอาณัติ บำรุงวงศ์ นักโบราณคดี เดินทางไปสำรวจโบราณสถานทุ่งเศรษฐี ตามโครงการสำรวจ ชิ่นตะเบียนโบราณสถานเร่งด่วนของกรมศิลปากร พบว่าเป็นซากเนินเจดีย์ที่มีดินปกคลุมอยู่ ลักษณะของอิฐ เป็นแบบสมัยทวารวดี "

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นายนิติ แสงวันดี และ นายสุรพงษ์ สุริโย นักโบราณคดีและช่างสำรวจของหน่วยศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี ดำเนินการสำรวจและจัดทำผังบริเวณโบราณสถานทุ่งเศรษฐี โดยกำหนดเขตโบราณสถาน และตรวจสอบการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยรอบตัวโบราณสถานดังกล่าว เพื่อดำเนินการประกาศ ชิ่นตะเบียน

ลักษณะโบราณสถานก่อนการขุดแต่ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ **น.ส.พยุง วงศ์น้อย** นักโบราณคดี สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑ ราชบุรี ทำการสำรวจโบราณสถานทุ่งเศรษฐี เพื่อจัดทำฐานข้อมูลทางด้านโบราณคดี พบว่าสภาพของโบราณสถานทุ่งเศรษฐีเป็นเนินดินขนาดใหญ่ ความกว้างและความยาวประมาณ ๓๐ เมตร ความสูงประมาณ ๗ เมตร มีต้นไม้ขนาดใหญ่และเล็กขึ้นปกคลุม บนยอดเนิน

ตรงกลางและทางด้านตะวันออกมีหลุมลึกเกือบขุดทำลาย ลึกประมาณ ๔ เมตร ซึ่งจากบริเวณหลุมลึกเกือบขุดนี้ ที่พื้นหลุมสามารถมองเห็นโครงสร้างภายในของโบราณสถานเป็นอิฐขนาดใหญ่ประมาณ ๓๕x๑๗x๑๐ เซนติเมตร ก่อเรียงซ้อนกันเป็นชั้นๆ ลักษณะของอิฐที่ใช้มีส่วน ผสมของแกลบมากและมีขนาดใหญ่ มักนิยมใช้ในการ ก่อสร้างศาสนสถานสมัยทวารวดี นอกจากนั้นภายในหลุม ลึกเกือบขุดยังพบเศษปูนปั้นจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถ ระบุรูปทรงที่แน่ชัดได้ เนื่องจากเกิดการเสื่อมสภาพ

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑ ราชบุรี พิจารณาเห็นว่าโบราณสถานทุ่งเศรษฐี นั้นอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมมาก เนื่องจากถูกลัก ลอบขุดทำลายและเสื่อมสภาพตามธรรมชาติ ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการขุดแต่งและออกแบบเพื่อบูรณะโบราณ-สถานทุ่งเศรษฐี โดยทำการขุดแต่งและขุดค้นระหว่าง เดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑

ลักษณะโบราณสถานหลังการขุดแต่ง

การดำเนินการขุดแต่งโบราณสถานทุ่งเศรษฐี ทำให้ทราบรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของ โบราณสถานแห่งนี้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า **"โบราณสถาน ทุ่งเศรษฐี"** เป็นเจดีย์ขนาดใหญ่ก่ออิฐสอดินฉาบปูน มี แผ่นผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดความกว้าง ๒๕x๒๕ เมตร ความสูง ๕ เมตร การวางตัวของโบราณสถาน เฉียงออกจากแกนทิศในแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก ประมาณ ๒๕ องศา องค์เจดีย์โดยรอบประกอบด้วยลาน ประทักษิณขนาดกว้าง ๓.๔ เมตร สูงประมาณ ๑ เมตร ลักษณะของลานประทักษิณมีฐานขนาดเล็กรองรับผนัง ก่ออิฐ ซึ่งมีเสาอิงขนาดกว้างประมาณ ๓๗ เซนติเมตร แบ่งช่วงผนัง ตำแหน่งของเสาอิงแต่ละต้นห่างกันประ-มาณ ๑.๕ เมตร พื้นลานประทักษิณปูอิฐ มีบันไดทางขึ้น สองด้านทางทิศตะวันออกและตะวันตกขนาดความ กว้างประมาณ ๒.๕ เมตร ยื่นออกมาจากฐานประทักษิณ ประมาณ ๒.๓ เมตร ถัดจากฐานประทักษิณขึ้นไปเป็น ฐานเขียง ๑ ชั้นรองรับฐานขององค์เจดีย์ ซึ่งมีแผ่นผัง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสยกเก็จที่กึ่งกลางด้านและมุมทั้ง สอง ฐานขององค์เจดีย์เป็นชุดฐานเขียง ๒ ชั้นรองรับ ฐานบัวลูกแก้ว ถัดขึ้นไปเป็นท้องไม้ขนาดค่อนข้างใหญ่ มีลวดบัวคาตตรงกึ่งกลาง ลักษณะของลวดบัวมีการก่อ อิฐยื่นออกมาจำนวน ๓ แถว แถว บนและล่างก่ออิฐเรียบ

^๓ กรมศิลปากร, กองโบราณคดี, **โบราณสถานที่ยังมิได้ขึ้นทะเบียน เล่ม ๒**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๓๓ หน้า ๑๑๑

ส่วนแฉกกลางมีการก่ออิฐขึ้นสลับกันทำให้เกิดช่องสี่เหลี่ยมขนาดเล็กโดยรอบ ถัดขึ้นไปเป็นหน้ากระดานสี่เหลี่ยมรองรับผนังก่ออิฐ ซึ่งมีการประดับด้วยเสาอิงขนาดกว้างประมาณ ๓๗ เซนติเมตร โดยตำแหน่งของเสาอิงแต่ละต้นจะห่างกันประมาณ ๐.๔ เมตร ช่องว่างระหว่างเสาอิงประดับตกแต่งด้วยประติมากรรมปูนปั้นเหนือขึ้นไปจากผนังเป็นส่วนบนขององค์เจดีย์ ซึ่งมีสภาพชำรุดพังทลายลงมาเกือบหมด ทำให้ไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงดั้งเดิมได้ รูปแบบของโบราณสถานทุ่งเศรษฐีนี้ มีลักษณะที่คล้ายกับเจดีย์หมายเลข ๘, ๓๑ และ ๔๐ เมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี

เทคนิคการก่อสร้างโบราณสถาน

การเตรียมฐานรากในการก่อสร้างเจดีย์ทุ่งเศรษฐีช่างโบราณได้แบ่งตัวโบราณสถานออกเป็นสองส่วน โดยคำนึงถึงการรับน้ำหนักและหน้าที่การใช้งาน กล่าวคือ ส่วนองค์เจดีย์นั้นเพื่อรองรับน้ำหนักขององค์เจดีย์ซึ่งมีขนาดใหญ่ พบหลักฐานว่าในหลุมที่ถูกลักลอบขุดทำลายนั้น มีก้อนหินปูนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๐-๓๐ เซนติเมตรจำนวนมาก สันนิษฐานว่าก้อนหินปูนเหล่านี้คงนำมาใช้เรียงเป็นฐานรากขององค์เจดีย์ ก่อน

จะใช้ทรายบดอัดให้แน่นปรับระดับอีกครั้งหนึ่ง^๔ แล้วจึงมีการก่ออิฐรอบนอกขึ้นตามรูปทรงเจดีย์ ภายในองค์เจดีย์บางส่วนช่างจะก่ออิฐขึ้นเป็นแกนขนาดใหญ่แล้วจึงนำเศษอิฐหักและดินมาบดอัดให้แน่นแล้วจึงก่ออิฐปิดทับหน้า เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและวัสดุในการก่อสร้าง

ส่วนฐานประทักษิณรอบองค์เจดีย์นั้น พบว่ามีการก่อสร้างแตกต่างหากออกมาจากฐานขององค์เจดีย์ ซึ่งอาจจะสร้างหลังจากการสร้างองค์เจดีย์แล้วเสร็จ การรับน้ำหนักในส่วนของฐานประทักษิณนี้มีไม่มากนัก ช่างโบราณจึงใช้เพียงทรายบดอัดแน่นเพื่อเป็นฐานรากเท่านั้น จากนั้นจึงก่ออิฐเฉพาะในส่วนของผนังด้านนอก และแกนอิฐขนาดใหญ่ตรงกลาง แล้วจึงนำเอาเศษอิฐหักและดินมาบดอัดให้เต็มในส่วนของฐานด้านนอก ส่วนฐานด้านในพบว่ามีการใช้ทรายบดอัดแน่นเท่านั้น แล้วจึงปูอิฐบริเวณผิวหน้าของลานประทักษิณทั้งหมด ลักษณะการเรียงอิฐในการก่อสร้างโบราณสถานทุ่งเศรษฐี เป็นการเรียงอิฐที่รักษาระเบียงเฉพาะแนวชั้นนอก โดยจะก่ออิฐทางกว้างสลับยาวทุกแนวคล้ายกับการก่ออิฐแบบ Flemish bond^๕

โบราณสถานทุ่งเศรษฐีเป็นเจดีย์ขนาดใหญ่ ก่อ

โบราณสถานทุ่งเศรษฐีทางด้านทิศใต้ สภาพหลังจากการขุดแต่ง

^๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุรศักดิ์ก่อสร้าง. รายงานการขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะเจดีย์ทุ่งเศรษฐี บ้านโคกเศรษฐี ตำบลนายาง อำเภอยะอำ จังหวัดเพชรบุรี. ๒๕๔๑ หน้า ๒๐

^๕ เรืองเดิม. ๒๕๔๑ หน้า ๑๙

เศียรพระโพธิสัตว์หรือบุคคลชั้นสูง พบจากการขุด
แต่งโบราณสถานทุ่งเศรษฐี จังหวัดเพชรบุรี

ศีรษะประติมากรรมรูปบุคคล สวมหมวกแขก
หรือหมวกกบิยะห์ พบจากการขุดแต่งโบราณสถาน
ทุ่งเศรษฐี จังหวัดเพชรบุรี

อิฐสอดินฉาบปูน ประดับด้วยประติมากรรมและลวดลาย
ปูนปั้น จากการขุดแต่งทางด้านทิศเหนือขององค์เจดีย์
พบว่าที่ฐานบัวลูกแก้ว มีร่องรอยของการฉาบปูนเป็น
สองชั้น คือ ชั้นนอกเป็นปูนฉาบเรียบ จากการกะเทาะ
หลุดออกของปูนฉาบชั้นนอกนี้ทำให้พบว่ายังมีปูนฉาบอีก
ชั้นหนึ่งอยู่ด้านใน ซึ่งปูนฉาบที่พบในชั้นนี้มีร่องรอย
ของการประดับตกแต่งโดยการเขียนลวดลายด้วยสีแดง
เป็นลายก้านขด นอกจากนั้นที่หน้ากระดานหรือท้องไม้
ก็พบหลักฐานว่ามีการเขียนด้วยสีแดงตกแต่งเช่นกัน จึง
สันนิษฐานได้ว่าโบราณสถานทุ่งเศรษฐีแห่งนี้ คงมีการ
บูรณะซ่อมแซมมาแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง หลักฐานการ
เขียนสีแดงตกแต่งที่ฐานโบราณสถานนี้เป็นข้อมูลใหม่
ซึ่งจากการศึกษาโบราณสถานสมัยทวารวดีในประเทศไทย
ยังไม่เคยพบที่ใดมาก่อน

โบราณวัตถุ

จากการขุดแต่งโบราณสถานทุ่งเศรษฐี และ
หลุมขุดค้นบริเวณติดกับฐานเจดีย์ด้านทิศใต้ ๑ หลุม
และในบริเวณหมู่บ้านโคกเศรษฐี ซึ่งมีร่องรอยที่ตั้งของ
ชุมชนอีก ๑ หลุม ได้พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก ดังนี้

๑. **ชิ้นส่วนประติมากรรมและลวดลายปูนปั้น**
พบตกอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมากในบริเวณโบราณสถาน
ทั้งหมดอยู่ในสภาพที่ชำรุดแตกหักเป็นชิ้นส่วนประ-
ติมากรรม รูปพระพุทธรูป เทวตาหรือบุคคลชั้นสูง
บุคคลสามัญคนแคระและยักษ์ นอกจากนั้นเป็นลวดลาย
ประดับสถาปัตยกรรม เช่น ลายก้านขด ลายพันธุ์พฤกษา

ลายดอกไม้กลม ประติมากรรมและลวดลายปูนปั้นที่พบ
จากโบราณสถานทุ่งเศรษฐีนี้สร้างขึ้นตามคตินิยมใน
การทำรูปเคารพในพุทธศาสนา เป็นงานปูนปั้นประดับ
สถาปัตยกรรมช่วยลดพื้นที่ว่างของผนังอาคาร เพื่อ
เพิ่มความงดงาม ความน่าเคารพศรัทธาแก่ศาสนสถาน
และเป็นการใช้งานประดับเพื่อเป็นสื่อบอกเรื่องราวของ
คติความเชื่อในการประดับภาพต่างๆ เหล่านั้น ประติ-
มากรรมปูนปั้นที่พบจากเจดีย์ทุ่งเศรษฐีนี้เป็นรูปนูนสูง
และเป็นภาพเดี่ยวๆ ไม่ใช่ภาพเล่าเรื่อง ลักษณะของการ
ประดับตามส่วนต่างๆ นั้น คงจะคำนึงถึงความเหมาะสม
ตามศักดิ์และความสำคัญ เช่น ภาพพระพุทธรูป ควร
จะประดับอยู่ส่วนบน จากนั้นเป็นภาพพระโพธิสัตว์ เทวตา
บุคคล คนแคระ ยักษ์และสัตว์หิมพานต์ ลดหลั่นกันลง
มาตามลำดับ ดังเช่นรูปแบบการประดับในโบราณสถาน
สมัยทวารวดีอื่นๆ

การศึกษาเบื้องต้นพบว่าลักษณะของ**พระพุทธรูป**
แสดงพุทธลักษณะที่รับอิทธิพลจากพระพุทธรูป
อินเดีย แบบราชวงศ์คุปตะและหลังราชวงศ์คุปตะ
(พุทธศตวรรษที่ ๙-๑๓) เช่น พระพักตร์ที่แสดงออกถึง
ศิลปะอินเดีย ขมวดพระเกศาใหญ่ พระขนงทำเป็นเส้น
นูนโค้งติดต่อกันคล้ายรูปปีกกา พระเนตรโปนเหลือบต่ำ
พระนาสิกแบนใหญ่ พระโอษฐ์หนา หลักฐานที่พบส่วน
ใหญ่เป็นส่วนเศียรพระพุทธรูป และส่วนองค์ ซึ่งสันนิษ-
ฐานได้ว่าส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปประทับยืน แสดง
ปางประทานอภัย และปางแสดงธรรมเทศนา

พระโพธิสัตว์หรือบุคคลชั้นสูง ลักษณะพระ-

พัทธรูปไข่ พระชนก้องตอกันคล้ายปึกกา พระเนตร
เหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง สวมศิราภรณ์ประดับด้วยลาย
พันธุ์พฤกษา กรองคอ พาหุรัด สั้ววลและปั้นเหน่ง
พระหัตถ์ถืออาวูฐ ประทับยืนตริภังค์ ลักษณะรูปแบบ
ของเทวดาหรือพระโพธิสัตว์ที่พบจากโบราณสถานทุ่ง
เศรษฐีนี้ยังคงอิทธิพลของศิลปะอินเดีย สมัยราชวงศ์
คุปตะ (พุทธศตวรรษที่ ๙-๑๑) ไว้อย่างมาก เมื่อเปรียบ
เทียบประติมากรรมปูนปั้นสมัยทวารวดีในที่อื่นๆ
เช่น เมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี เจดีย์จุลประโทน จังหวัด
นครปฐม และวัดนครโกษา จังหวัดลพบุรี สังเกตได้
จากเครื่องศิราภรณ์ของพระโพธิสัตว์มีลักษณะคล้าย
กับเครื่องศิราภรณ์ของภาพจิตรกรรมฝาผนัง รูปพระ-
โพธิสัตว์ในถ้ำอชันดาหมายเลข ๑ ซึ่งเป็นงานศิลปะ
ของสมัยคุปตะที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในอินเดีย

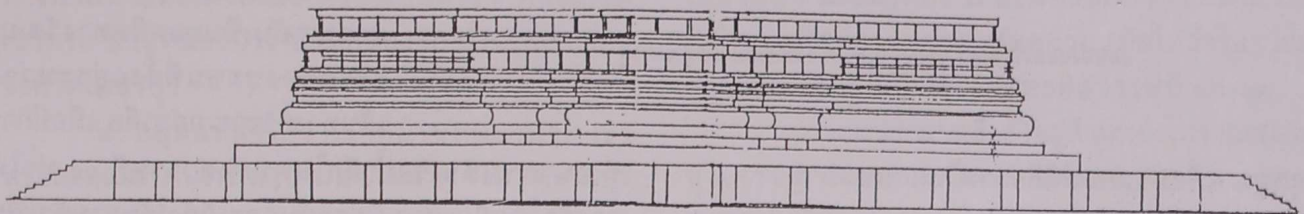
ข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับโบราณสถานทุ่งเศรษฐี

เดินทางมาจากอาระเบียย่านทะเลแดง^๖

คนแคระ คติการทำประติมากรรมรูปคนแคระ
ประดับศาสนสถานนั้น น่าจะได้รับอิทธิพลทางความ
เชื่อมาจากอินเดียและลังกา โดยหมายถึงผู้ให้ความอุดม
สมบูรณ์และเป็นผู้เฝ้าศาสนสถานหรือทวารบาล จะใช้
ประดับตามชั้นต่างๆ ขององค์เจดีย์ เช่น ฐานโบราณสถาน
ช่องว่างระหว่างเสาประดับผนัง เป็นต้น คนแคระที่พบ
จากโบราณสถานทุ่งเศรษฐีนี้ มีลักษณะคล้ายกับที่พบ
จากเมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี เจดีย์จุลประโทน จังหวัด
นครปฐม และเขาค้างใน เมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

รูปสัตว์ ที่พบส่วนใหญ่จะเกี่ยวเนื่องกับสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาแสดงถึงอำนาจการพิทักษ์รักษา
ศาสนสถานและการขับไล่สิ่งชั่วร้าย เช่น สิงห์ มกร
และหงส์

ลวดลายประดับศาสนสถาน ลวดลายปูนปั้นที่

ภาพลายเส้นแสดงรูปทรงสันนิษฐานของเจดีย์ทุ่งเศรษฐี

คือ นอกจากจะพบหลักฐานว่ามีการใช้สีแดงเขียนตกแต่งบริเวณส่วนฐานขององค์เจดีย์แล้ว ยังพบหลักฐานว่าบริเวณใบหน้า และส่วนขาของประติมากรรมปูนปั้นรูปพระพุทธรูป และเทวดาหรือบุคคลชั้นสูงนั้น ก็มีร่องรอยการทาสีแดงตกแต่งด้วยเช่นกัน

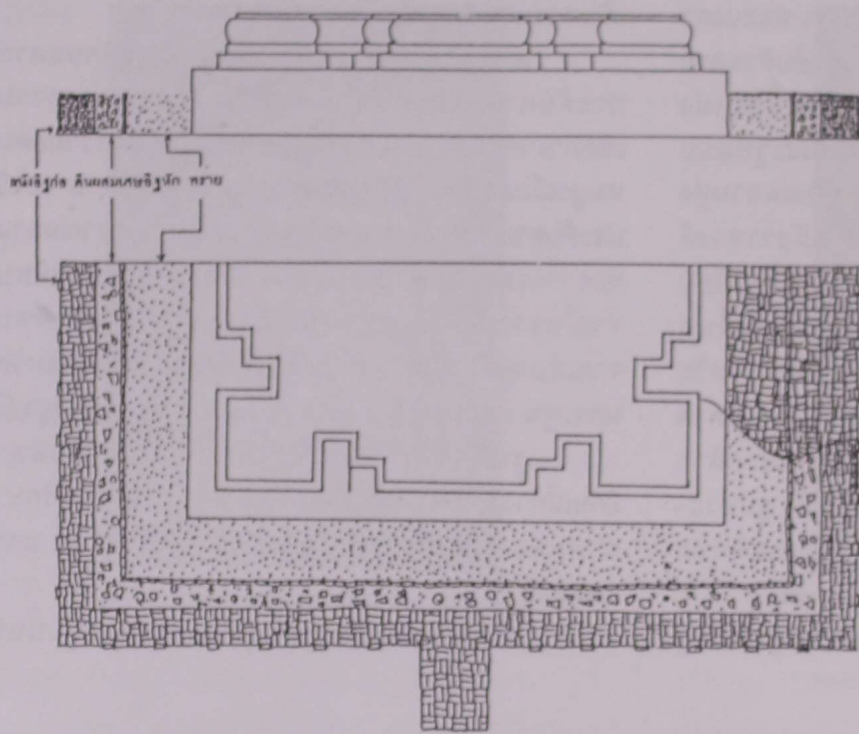
บุคคลสามัญ ลักษณะหน้าตาแม้จะงามไม่เท่ากับเทวดาหรือบุคคลชั้นสูง แต่ก็ยังคงมีอิทธิพลของอินเดียอยู่อย่างมากมาย จากการที่มีชนหลายชาติหลายภาษาเดินทางติดต่อค้าขายอยู่เป็นประจำ ช่างจึงได้นำเอาลักษณะเฉพาะของชนชาติต่างๆ นั้นมาปั้นเป็นรูปบุคคลเพื่อประดับศาสนสถาน ตัวอย่างชิ้นหนึ่งได้แก่ประติมากรรมปูนปั้นรูปบุคคล สวมหมวกแขกหรือหมวกกปิเยาะห์ ลักษณะคล้ายกับภาพบุคคลบนแผ่นอิฐแบบทวารวดีที่พบ ณ เจดีย์จุลประโทน จังหวัดนครปฐม ซึ่งรองศาสตราจารย์อนุวิทย์ เจริญศุภกุล สันนิษฐานว่าบุคคลชาวต่างชาตินี้เป็นชาวอาหรับมุสลิม ที่น่าจะ

ประดับบริเวณฐานเจดีย์นั้น มีหลายรูปแบบที่พบ ส่วนมากลักษณะคล้ายลายก้านขด ลานก้านต่อดอกและลายดอกไม้กลม นอกจากนั้นยังมีเสาประดับผนังปูนปั้นซึ่งมีการประดับตกแต่งหัวเสาหลากหลายรูปแบบ หัวเสาเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศิลปะอินเดียแบบราชวงศ์คุปตะ (พุทธศตวรรษที่ ๙-๑๑) และศิลปะเปอร์เซีย

ชิ้นส่วนกุฑูประดับด้วยลายเส้นโค้งคู่ขนานมีหยักตรงกลางตกแต่งด้วยลายก้านขดและใบไม้ลักษณะคล้ายกับที่พบจากเจดีย์หมายเลข ๔๐ เมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี เจดีย์จุลประโทน จังหวัดนครปฐม และเจดีย์หมายเลข ๒ บ้านโคกไม้เดน จังหวัดนครสวรรค์

๒. ตะคันดินเผา จำนวน ๔๐ ใบ พบจากการขุดแต่งโบราณสถาน ในบริเวณช่องที่เกิดจากการยกเก็กรอบองค์เจดีย์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕ เซนติเมตร สูงเฉลี่ย ๒-๒.๕ เซนติเมตร ตะคันดินเผาเหล่านี้ใช้

^๖ มยุรี วีระประเสริฐ. *ศิลปะทวารวดี*. เอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ๒๐-๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๐, หน้า ๒๕

แผนผังแสดงโครงสร้างของฐานลานประทักษิณเจดีย์ทุ่งเศรษฐี

จุดบูชาเพื่อประกอบพิธีกรรมในศาสนสถาน

๓. พระพุทธรูปสำริด พบจากการขุดแต่งจำนวน ๑ องค์ ขนาดเล็ก สภาพชำรุด พระเศียร และพระบาทหักหายเหลือเพียงส่วนองค์ ประทับยืนแบบตริภังค์ ครองจีวรเรียบห่มคลุม พระหัตถ์ซ้ายจับชายจีวร พระหัตถ์ขวาชำรุด โดยพระพุทธรูปแบบนี้ั้น ศาตราจารย์หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงกำหนดว่าเป็นพระพุทธรูปสมัยทวารวดีแบบแรกมีอายุราวๆ พุทธศตวรรษที่ ๑๒

๔. เทริญสำริด ทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕.๕ เซนติเมตร หนาประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร เป็นเทริญเรียบๆ ไม่มีลวดลายประดับทั้งด้านหน้าและด้านหลัง พบจากการขุดแต่ง

๕. หอยสังข์ พบจากการขุดแต่งโบราณสถานจำนวน ๑ ตัว ลักษณะของหอยสังข์ถูกตัดเปลือกด้านบนออกตามยาว สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นสังข์ที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรม

๖. ลูกปัด หินควอทซ์ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร พบจากหลุมขุดค้นบริเวณฐานเจดีย์ ในเขตพื้นที่บ้านโคกเศรษฐี ซึ่งพบร่องรอยของการเป็นที่ตั้งชุมชน ชาวบ้านได้พบลูกปัดเป็นจำนวนมากทั้งลูกปัดแก้วและลูกปัดหินแต่ปัจจุบันพื้นที่ถูกรบกวมีการไถปาดหน้าดินเพื่อการประกอบอาชีพ และปลูกสร้างที่อยู่อาศัยทำให้เหลือหลักฐานอยู่น้อย

๗. กระปุกดินเผาบรรจุอิฐ

พบจากหลุมขุดค้นในหมู่บ้านโคกเศรษฐี จำนวน ๒ ใบใบแรกเป็นกระปุกเคลือบขาวเนื้อแกร่งผิวเรียบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตร สูง ๔.๕ เซนติเมตร ใบที่สองเป็นด้ายทรงสูงรูปแฉ่งหอม เนื้อแกร่งเคลือบสีขาวขุ่น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๙ เซนติเมตร สูง ๙ เซนติเมตร ลักษณะคล้ายกับเครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ เดาท่านอัน มณฑลฝูเจี้ยน (พุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๘)

สรุปสาระสำคัญ

โบราณสถานทุ่งเศรษฐี คือ ศาสนสถานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา อันเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางค้าขาย กล่าวคือ เมื่อมีการ

พัฒนาการเดินเรื่อน้ำลึกในพุทธศตวรรษที่ ๑๑ ทำให้การค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการขยายตัวทางการค้าของจีนโดยใช้เรือเป็นพาหนะ และสืบเนื่องมาจากความนิยมในการใช้เส้นทางข้ามคาบสมุทรทางตอนบนของแหลมมลายู ผ่านเข้ามาทางแม่น้ำตะนาวศรี ข้ามทิวเขาตะนาวศรีมายังฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อหลบเลี่ยงปัญหาโจรสลัดในช่องแคบมะละกา

ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาเส้นทางเดินเรื่อน้ำลึกขึ้นแล้ว แต่การใช้เส้นทางเดินเรือเลียบชายฝั่งซึ่งมีมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๗-๑๐ ก็ยังคงมีการใช้ต่อเนื่องกันมาอีก ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมเหล่านี้ จึงอยู่ในฐานะของแหล่งรวมสินค้าหรือจุดแวะพักเพื่อสะสมเสบียง ชนพื้นเมืองก็เริ่มเข้ามามีบทบาททางการค้าโดยตรงกับคนต่างถิ่นมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความเจริญขึ้นตามชุมชนต่างๆ จนกระทั่งเมื่อกระแสวัฒนธรรมจากภายนอกที่เจริญขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมอินเดียเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมหนึ่งภายใต้พุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมอินเดีย โดยชาวพื้นเมืองในดินแดนสยามได้รับอารยธรรมนี้เอาไว้ พร้อมกับปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับความคิดและรูปแบบของวัฒนธรรมเดิมในท้องถิ่นของตน นักวิชาการเรียกวัฒนธรรม

นี้ว่า “ทวารวดี” แพร่หลายราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๖ เมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนในวัฒนธรรมทวารวดีแล้วล้วนตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ คือ อยู่ในเส้นทางการเดินเรือเลียบชายฝั่งและเส้นทางข้ามคาบสมุทร รวมทั้งตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมภายใน ระหว่างคาบสมุทรและดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

การปรากฏหลักฐานวัฒนธรรมทวารวดีบริเวณลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี หรือเขตจังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบันนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่พบชุมชนที่มีรูปแบบของเมืองในวัฒนธรรมทวารวดี เหมือนในเขตลุ่มแม่น้ำอื่นๆ เช่น เมืองคูบัว เมืองอู่ทองในลุ่มน้ำแม่กลอง แต่จากการสำรวจได้พบโบราณวัตถุ โบราณสถานในวัฒนธรรมทวารวดีแพร่กระจายอยู่ในลุ่มแม่น้ำเพชรบุรีเป็นจำนวนมากหลายกลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มแหล่งหินและแหล่งผลิตรูปเคารพทางศาสนาและเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากหินในเขตเขาพระ บ้านหนองปรัง บ้านหนองจิก อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

๒. กลุ่มแหล่งโบราณคดีบ้านหนองพระ เขาพระนอกและบ้านไร่ห้วย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๓. กลุ่มโบราณสถานเนินโพธิ์ใหญ่ เนินดินแดง และวัดป่าเป็น อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๔. แหล่งโบราณคดีบ้านเขากระจิว อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

๕. แหล่งโบราณคดีบ้านใหม่ อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

๖. แหล่งโบราณคดีบ้านมาบปลาเค้า อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

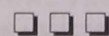
๗. แหล่งโบราณคดีบ้านดอนเตาอิฐ อำเภอท่ายาง

ชุมชนโบราณทวารวดีในลุ่มน้ำเพชรบุรีนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชนทวารวดีในเขตลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำนครชัยศรี ซึ่งปรากฏหลักฐานความเป็นเมืองโบราณที่สำคัญ อันได้แก่ เมืองคูบัว เมืองอู่ทอง และเมืองนครชัยศรี ในด้านตำแหน่งที่ตั้งนั้น ชุมชนทวารวดีเพชรบุรีคงมีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับ เมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี สืบเนื่องจากเมืองคูบัวนั้นตั้งอยู่บนตำแหน่งชายทะเลเดิมในสมัยราว ๓,๐๐๐ ปี แนวชายหาดนี้ได้ทอดยาวไปจนถึงเพชรบุรีเป็น

สันทรายที่น้ำท่วมไม่ถึง เลยกลายเป็นเส้นทางคมนาคมจากเมืองคูบัวไปยังเพชรบุรี” เส้นทางคมนาคมตามแนวสันทรายโบราณนี้ชาวบ้านเรียกว่า “ถนนท้าวอู่ทอง” บรรดาเกวียนล้อและคนเดินทางต่างก็ใช้เส้นทางนี้ตลอดมา ทำให้เกิดชุมชนตามแนวสันทรายเป็นระยะๆ ไปอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเพชรบุรีและราชบุรีนั้นต่างก็เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมริมฝั่งแม่น้ำที่สามารถติดต่อกับทะเลได้โดยสะดวก เป็นเมืองท่าเหมาะสำหรับการหยุดพักแลกเปลี่ยนสินค้าตลอดจนหาเสบียงอาหารเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาในด้านตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถานทุ่งเศรษฐี ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางการติดต่อค้าขายทั้งทางบกและทางทะเล อาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการของชุมชนโดยรอบศาสนสถานแห่งนี้นั้นเจริญขึ้นจากการที่เป็นจุดแวะพักการเดินทางจุดหนึ่ง ก่อนที่จะเข้าสู่เมืองท่าภายในที่อยู่ในดินแดนที่ราบภาคกลาง เช่น เมืองคูบัว เมืองอู่ทอง เมืองนครชัยศรี เป็นต้น จากหลักฐานที่พบสามารถกำหนดอายุสมัยได้ว่าโบราณสถานทุ่งเศรษฐีนี้มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๓

เขาจอมปราสาทซึ่งตั้งอยู่ด้านหลังโบราณสถานทุ่งเศรษฐี หางออกไปทางด้านทิศตะวันตกประมาณ ๖๐ เมตรนั้น สันนิษฐานถึงความสำคัญการเป็นศาสนสถานที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางโดยเฉพาะเส้นทางน้ำ เนื่องจากวิธีการเดินเรือเลียบชายฝั่งทะเลนั้น นักเดินทางมักจะใช้สภาพภูมิประเทศบริเวณชายฝั่งเป็นจุดสังเกต (Land Mark) เพื่อกำหนดตำแหน่งของการเดินทาง ซึ่งในบริเวณอ่าวชะอำนั้นมีเขาเจ้าลายใหญ่ และเขาจอมปราสาท เป็นเทือกเขาหินปูนสูงใหญ่ทอดตัวเป็นแนวยาว ที่ใช้เป็นจุดสังเกตได้เป็นอย่างดี ซึ่งชาวประมงยังคงใช้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นเทือกเขาแห่งนี้ยังมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับตำนานเมืองเพชรบุรี เรื่อง ท้าวมองโล่ เจ้ากรุงจีน และเจ้าลายบนยอดเขายังปรากฏซากเจดีย์สมัยทวารวดีขนาดเล็กเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพ เชื่อกันมาตั้งแต่โบราณ

* รองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม. ลุ่มน้ำแม่กลอง. ลุ่มน้ำแม่กลอง:พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม. จัดพิมพ์เนื่องในวโรกาส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์ วันศุกร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖. หน้า ๓๔

ลิมวัดพุทธาวาส บ้านสว่าง อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร

กัลยาณี กอโยทิประเสริฐ
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ ๗ ขอนแก่น

ลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน หลังคา
ทรงจั่วคานทำด้วยไม้ ผนังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๐ เมตร สูงจาก
พื้นถึงจุดสูงสุดของหลังคา ๕.๕ เมตร ตัว
อาคารตั้งบนฐานบัวคว่ำบัวหงายคั่นด้วย
ชั้นหน้ากระดานอกไก่ บันไดทางเข้าอยู่ทาง
ด้านหน้า คือ ทิศตะวันตก (เฉียงใต้เล็ก
น้อย) ผนังภายในแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วน
หน้าเป็นเข้าห้องमुख กว้างประมาณ ๒ เมตร
ส่วนที่สองเป็นห้องสำหรับประกอบสังฆ-
กรรม ไม่มีหน้าต่าง ภายในมีแท่นสูง ก่อ
ด้วยปูนเป็นชั้นบัวคว่ำ-หงาย ชิดผนังด้าน
ในสุด ขนาดกว้าง ๘๗ ซม. สูง ๑๐๖ ซม.

ผนังด้านหน้า (ทิศตะวันตก) ชั้น
นอก ติดบันไดทางขึ้น เจาะช่องประตูแบบ

ลิม เป็นภาษาอีสาน หมายถึง โบสถ์ มักมีขนาด
เล็ก มีพื้นที่แค่เพียงพอสำหรับประกอบสังฆกรรมของ
พระสงฆ์ ลักษณะและรูปทรงของลิมพื้นบ้านแต่ละแห่ง
แตกต่างกันไปตามความนิยมและรูปแบบที่ส่งอิทธิพล
ต่อช่างผู้สร้างสรสร้าง ลิมวัดพุทธาวาส เป็นศาสนสถาน
อีกแห่งที่สวยงามเรียบง่าย ด้วยงานประดับกระจกและ
ลายสลักลวดลายที่รอบประณีต แม้จะไม่มีมียุบแต่

ลิมวัดพุทธาวาส อยู่ในเขตบ้านสว่าง อำเภอ
พรณานิคม จังหวัดสกลนคร ที่รุ้ง 19° 20' เหนือ แวง
103° 56' 58" ตะวันออก (แผนที่ทหาร ลำดับชุด L ๗๐๑๗
ระหว่าง ๕๗๔๓ I)

หากเดินทางจากจังหวัดสกลนคร ใช้ทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข ๒๒ ประมาณ ๓๗-๓๘ กิโลเมตรเลี้ยว
ขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๒๓๕๕ บริเวณบ้านสูงเนิน
ตรงเข้าไปประมาณ ๕.๔ กิโลเมตร (ผ่านบ้านสูงเนิน
บ้านพอกใหญ่ และบ้านนาซอน) ถึงบ้านโนนทรายคำ
เลี้ยวเข้าทางแยกซ้ายมือ (ป้ายโนนทรายคำ-ท่าสองคอน)
เป็นทางดินลูกรัง เข้าไปประมาณ ๔.๔ กิโลเมตร จะถึง
บ้านสว่าง วัดพุทธาวาสอยู่ทางด้านซ้ายมือ

ลิม ตั้งอยู่ทางด้านหน้าของวัด ติดถนนในหมู่บ้าน

วงโค้งตรงกึ่งกลาง ขนาบสองข้างด้วยช่องหน้าต่างแบบ
วงโค้งเช่นกัน ไม่มีบานประตูและหน้าต่าง ประตู
ผนังด้วยกระจกแผ่นกลมเป็นแถวแนวยาวมีระเบียบ
กระจายเต็มพื้นที่ ชั้นใน (ถัดจากห้องमुख) เป็นผนังปูน
ช่วงหน้าจั่วติดหลังคาเป็นแผ่นไม้เรียง เจาะช่องประตู
บริเวณกึ่งกลาง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า บานประตูทำด้วย
ไม้ ประตูกระจกและเจาะช่องตามแนวกว้างยาวของ
ประตูและสลักลายดอกไม้ ถมด้วยสีฟ้าและขาว ขนาบ
สองข้างด้วยช่องหน้าต่างสี่เหลี่ยมติดลูกกรงสี่เหลี่ยม
บริเวณผนังด้านขวาของลิมมีภาพวาดรูปสัตว์ประเภท
จิ้งจกหรือตุ๊กตาด้วยสีฟ้าเช่นเดียวกับลิมลายประตู

ผนังด้านหลัง (ทิศตะวันออก) ก่อทึบ ไม่มีลวด
ลายและช่องประตู หรือ หน้าต่าง

ผนังด้านขวา (ทิศเหนือ) ตรงกับห้องमुख มี
หน้าต่างเจาะวงโค้ง

ผนังด้านซ้าย (ทิศใต้) ตรงกับห้องमुख มีหน้าต่าง
เจาะวงโค้ง

สภาพปัจจุบันชำรุดทรุดโทรมมาก มีรอยแตก
ร้าวและปูนหลุดกะเทาะที่ผนังทุกด้าน ภายในถูกปลวก
ทำลายและทำรังเป็นกองดินแข็งกระจายทั่วพื้นอิฐโดย

ผิวปูนฉาบพื้นถูกทำลายไปหมดแล้ว หลังคาสังกะสีขึ้นสนิม บางส่วนแตกหักไปโดยเฉพาะบริเวณด้านหน้า

ตามทะเบียนวัด-สำนักสงฆ์ สกลนคร ระบุว่าวัดพุทธาวาสสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๔๐ และได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๓ เชื่อว่าเป็นฝีมือการก่อสร้างของชาวย้าย กลุ่มชนที่เคยตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ก่อนจะอพยพไปบ้านเดือศรีคันชัยซึ่งอยู่ห่างไปไม่มากนัก (สุรัตน์ วรางค์รัตน์ : ๒๕๓๔; หน้า ๔๓) และจากการสัมภาษณ์พระจรศักดิ์ มหาคัมภีโร ภิกษุประจำวัด ได้ความว่า สิมหลังนี้เป็นของเก่ามีมาแต่เดิม

กรมศิลปากรยังไม่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

กรมศิลปากรยังไม่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

สมิวัดพุทธาวาส แม้จะมีไซโบราณสถานที่ทรงคุณค่าด้วยอายุสมัยเก่าแก่ยาวนาน แต่ที่นี่...มีศิลปะพื้นบ้าน เป็นหลักฐานแสดงภูมิปัญญาพื้นถิ่น

และวิวัฒนาการในช่วงเวลาหนึ่งของสถาปัตยกรรมวัดไทยในภาคอีสาน ที่นับวันมีแต่จะหมดไป ตามวิถีชีวิต ตามความเปลี่ยนแปลง อันเป็นธรรมชาติของทุกวัฒนธรรม

□ □ □

หนังสืออ้างอิง

กรมแผนที่ทหาร แผนที่ทหาร มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ พิมพ์ครั้งที่ ๑-RTSD ลำดับชุด L ๗๐๐๗ ระบุว่า ๕๗๔๓ I.
สุรัตน์ วรางค์รัตน์ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดสกลนคร หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จังหวัดสกลนคร ๒๕๓๔.

(ต่อจากหน้า 7)

เพลงพื้นบ้าน และเพลงลูกทุ่ง ซึ่งล้วนแล้วเกิดจากฝีมือและความตั้งใจของคนในชุมชนที่ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ สะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และอรรถรสของการประพันธ์ เช่น การจัดสร้างฉากจำลองบ้านทรงไทยริมน้ำของขุนช้าง ประกอบแสงสีเสียงพร้อมหุ่นจำลองตัวละครในวรรณกรรมเสภาเรื่อง ขุนช้าง-ขุนแผน และการจำลองบรรยากาศงานไหว้พระเดือน ๑๒ วัดป่าเลไลยก์ มีการเล่นเพลงเรือเพลงอีแซว ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ ๕ หอสุพรรณวันนี กล่าวถึง ความเจริญก้าวหน้าและความเติบโตของจังหวัดสุพรรณบุรี ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา คุณภาพของประชากร และแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแผนการพัฒนาจังหวัดและโครงการอนุรักษ์เมืองสุพรรณบุรีตามแผนแม่บทกรมศิลปากรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นตัวอย่าง

ที่ดี สำหรับการพัฒนาในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย จุดเด่นของการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี อยู่ตรงที่ความทันสมัย ในการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบมัลติมีเดีย วิกิโฮมมิตเตอร์ ระบบเลเซอร์ดีสก์โปรเจกเตอร์ การจำลองหุ่นและสร้างฉากจำลองภาพสามมิติ ประกอบแสงสีเสียง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี นอกจากจะเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด บริเวณพื้นที่แห่งนี้ยังเป็นที่ตั้งโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ บนเนื้อที่ ๗๗ ไร่ ๔๗ ตารางวา ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของ จังหวัดสุพรรณบุรี และกรมศิลปากร

□ □ □

วันของเด็ก...กับกรมศิลปากร

พงศ์พฤกษ์ พรภาสกร
นักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นวันเด็กแห่งชาติประจำปีนี้ ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน ได้จัดให้มีกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ขึ้นให้กับเด็ก เพื่อที่จะส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาการในด้านสติปัญญา ความสามัคคี และความมีน้ำใจนักกีฬา

กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเกมส์การแข่งขัน ทั้งทางทักษะฝีมือและให้เด็กได้แสดงความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังมุ่งเน้นให้ความรู้ และก่อให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย

วันเด็กแห่งชาติที่เพิ่งผ่านมานั้น ทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร กรมศิลปากร ได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็ก และยังเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าชม โบราณสถาน โบราณวัตถุ มีกิจกรรมการละเล่นต่างๆ เช่น การแข่งขันเหยียบลูกโป่ง การแข่งขันชักเย่อ เป็นต้น มีการแสดงดนตรีจากนักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัย บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา และการประกาศผลการแข่งขันวาดภาพในหัวข้อ “ในหลวงของเรา” ซึ่งได้จัดแข่งขันไปเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๑ และวันอาทิตย์ ๒๒ พฤศจิกายน

๒๕๔๑ ที่ผ่านมา เพื่อเป็นการเชิดชูพระเกียรติคุณในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้กำหนดให้นำพระปรีชาสามารถของพระองค์ที่ทั่วโลกยอมรับ ๕ ประการ มาวาดเป็นภาพ ได้แก่ ด้านกีฬา ด้านดนตรี ด้านวรรณกรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านเกษตรกรรม ซึ่งได้จัดแสดงไว้ ณ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย ในระหว่าง

วันที่ ๙ มกราคม ถึงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ โดยแบ่งผู้เข้าประกวดออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๗-๙ ปี, ๑๐-๑๒ ปี และ ๑๓-๑๕ ปี รางวัลจะแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทสวยงาม กับประเภทความคิด ผลการประกาศผู้ได้รับรางวัลที่ ๑ ของแต่ละประเภทได้แก่

- ประเภทสวยงาม

- อายุ ๗-๙ ปี **ด.ญ.ศิริวรรณ ชุ่มสกุล**
โรงเรียนวัดท่าพระ
- อายุ ๑๐-๑๒ ปี **ด.ญ.ภัณฑิรา ทักษ์ศิริ**
โรงเรียนสมาคมสตรีไทย
- อายุ ๑๓-๑๕ ปี **นายเอกราช มูลผล**
โรงเรียนวัดนวลนรดิศ

- ประเภทความคิด

- อายุ ๗-๙ ปี **ด.ญ.ปญญิตา พงศกรเสถียร**
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
- อายุ ๑๐-๑๒ ปี **ด.ช.ปุณณภพ บุญเกตุ**
โรงเรียนวัดบวรมงคล
- อายุ ๑๓-๑๕ ปี **ด.ช.ศุภชาติ บุญแต่ง**
โรงเรียนวัดบวรมงคล

ในส่วนของอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี ก็ได้มีการจัดกิจกรรมในวันเด็กแห่งชาติเช่นกัน มีการประกวดวาดภาพ หัวข้อ “วันเด็ก...ในอุทยาน” โดยมีคุณอรอนพ สีสัจจา หรือ เป้ สีน้า เป็นวิทยากรบรรยายในภาคทฤษฎีการวาดภาพระบายสีให้กับเด็กและมีกิจกรรมตามซุ้มต่างๆ อาทิ ซุ้มหนูจะแถม เป็นซุ้มที่จัดกิจกรรมให้เด็กแถมสืบนกกระต่าย หนูจะปั้น เป็นซุ้มกิจกรรมให้เด็กนำดินน้ำมันมาปั้นเป็นรูปร่างต่างๆ ตามแต่จินตนาการ หนูระบายเป็นซุ้มกิจกรรมจัดให้มีการวาดภาพ ระบายสี

และซุ้มหนูรำเรง เป็นซุ้มกิจกรรมการเล่นเกมส์ต่างๆ เช่น เกมส์โยนห่วง เกมส์ปาเป้า และเกมส์การแข่งขันกินวิบาก เดินกระสอบ ลูกโป่งสวรรค์ แต่งหน้า...แต่งตัว ร้องเพลง เก้าอี้ดนตรี เป็นต้น มีการบริการเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับเด็ก และผู้ปกครองที่มาร่วมงานในวันนั้น มีอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ มาช่วยให้คำแนะนำเด็กๆ รวมทั้งการจัดการแข่งขันฟุตบอล ที่บริเวณด้านหน้าอุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี นอกจากนี้ยังมีการแสดงดนตรีจากวิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี ทั้งยังได้รับเกียรติจาก นายอานันท์ ปันยารชุน ทูตสันตวไมตรียูนิเซฟประจำประเทศไทย อดีตนายกรัฐมนตรีมาให้อิโหวาทแก่เยาวชน และร่วมมอบรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดวาดภาพ

การจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติในครั้งนี้ ทั้งที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร กรมศิลปากรและที่อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็ก ซึ่งมุ่งอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และระเบียบแบบแผนวัฒนธรรมของไทย รวมทั้งยังเป็นการช่วยเสริมสร้างความรู้ ทักษะความสามารถให้แก่เด็ก

□ □ □

วันสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย

ประจำเดือนมกราคม

กฤษณ์ ภาษารักษ์

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

๑ มกราคม

เปลี่ยนวันปีใหม่ของไทยตามแบบสากล

แต่เดิมมาคนไทยนับวันเดือนปีตามแบบจันทรคติ และถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็น “วันเปลี่ยนศักราชใหม่” ตามลัทธิธรรมเนียมของพราหมณ์ ที่นับถือในราชสำนัก ในขณะที่เดียวกันประชาชนทั่วไปก็ยังยึดถือประเพณีที่จะกำหนดให้วันแรม ๑ ค่ำ เดือน อ้าย เป็นวันตรุษไทย หรือวันสงกรานต์ ส่วน “วันขึ้นปีใหม่” ยังไม่ปรากฏเป็นคำเรียกขาน

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ มีพระราชดำริว่า การนับวัน เดือน ปี ตามจันทรคตินั้น มีความยากลำบาก เนื่องจากวัฏจักรการเคลื่อนที่ของ ดวงจันทร์ไม่แน่นอน มักคลาดเคลื่อนยากแก่การจดจำ ดังนั้น เมื่อทางราชการจะใช้นับวัน เดือน ปี ตามสุริยคติเป็นเกณฑ์ ก็ควรจะกำหนดให้วันที่ ๑ ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นเดือน เป็นวันขึ้นปีใหม่ เสด็จในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ นั้น วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ตรงกับวันที่ ๑ เมษายน จึงมีพระบรมราชโองการให้ประกาศว่า วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ทางสุริยคติครั้งแรกของไทย เริ่มมีการส่งบัตร ส.ค.ส.อวยพรความสุขกันภายในหมู่ข้าราชการ ตลอดจนหมู่ขุนนางชั้นสูงตามแบบอย่างกระแสวัฒนธรรมทางตะวันตก การส่งการ์ดอวยพรปีใหม่ ทุกวันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี ดำเนินมาตลอดรัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๗

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๓ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้มีพระบรมราชโองการประกาศเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ของไทยจากวันที่ ๑ เมษายน เป็น ๑ มกราคม ตามแบบอารยประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นไป การมอบ ส.ค.ส.อวยพรความสุขแก่กันในกลุ่มชาวไทย จึงเปลี่ยนมาเป็นวันที่ ๑ มกราคม แทน นอกจากนี้ วันที่ ๑ มกราคม ยังมีระยะเวลาใกล้เคียงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือนอ้าย ซึ่งเป็นวันตรุษสงกรานต์ของคนไทยแต่ดั้งเดิมมา

๑๔ มกราคม

ที่ระลึกวันสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถี

เดือนมกราคม นับเป็นเดือนสำคัญอันเกี่ยวเนื่องกับวาระเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ ที่ทำให้ชาวไทยได้รำลึกว่า การมีชาติมีประเทศ มีแผ่นดินอย่างเสรี มีความสุขสืบมาทุกวันนี้ก็เนื่องด้วยพระบรมเดชานุภาพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่ทรงตลอดจนบรรพบุรุษไทย ได้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิต ปกป้องแผ่นดินไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้าพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีพระราชกรณียกิจในการกู้เอกราชของชาติจากการเสียบ้านเสียเมือง ครั้งที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ และมีชัยชนะในการกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๑๓๕ เป็นผลให้บ้านเมืองว่างเว้นจากการศึกสงคราม และมีความร่มเย็นเป็นปึกแผ่นสืบเนื่องมาอีกถึง ๑๗๕ ปี

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เสด็จพระราชสมภพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๙๔ ณ เมืองพิษณุโลก เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชา เชื้อสายราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย กับพระวิสุทธิกษัตริ์ พระราชธิดาสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ และสมเด็จพระสุริโยทัย เมื่อกรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองในสงครามช้างเผือก สมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีพระชันษาเพียง ๙ ปี ต้องเสด็จไปประทับ ณ กรุงหงสาวดี เพื่อเป็นตัวประกัน รวมระยะเวลา ๖ ปี ได้ทรงศึกษาทั้งภาษา อุปนิสัย ตลอดจนยุทธวิธีการรบของชาวหงสาวดีจนเชี่ยวชาญ ครั้นเจริญพระชันษา ๑๕ ปี สมเด็จพระราชบิดาตรัสขอต่อพระเจ้าบุเรงนอง ให้เสด็จกลับมาช่วยราชการบ้านเมืองโดยจัดส่งพระราชธิดาผู้เป็นพระเชษฐภคินี คือพระสุพรรณเทวีหรือพระสุพรรณกัลยาณีไปถวายแทน จากนั้นเสด็จไปครองเมืองพิษณุโลก และหัวเมืองฝ่ายเหนือ เป็นเวลาถึง ๑๔ ปี ระหว่างนี้มีพระราชวิริยะอุตสาหะคัดเลือกชายฉกรรจ์ฝึกหัดอาวุธจนจัดเจนในกระบวนการรบได้เป็นกำลังสำคัญในการกอบกู้บ้านเมืองในเวลาต่อมา

พ.ศ. ๒๑๒๔ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองสวรรคต พระเจ้านันทบุเรงราชโอรสขึ้นครองราชย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เสด็จไปหงสาวดีแทนพระราชบิดาตามธรรมเนียมประเพณีของเมืองประเทศราชและด้วยพระปรีชาสามารถในการรบ ทรงตีเมืองรุมเมืองคังให้แก่หงสาวดีได้ชัยชนะ แต่กลับทำให้เป็นที่หวาดระแวงของฝ่ายหงสาวดีว่าจะไม่สามารถควบคุมกรุงศรีอยุธยาให้อยู่ภายใต้อำนาจได้

พ.ศ. ๒๑๒๗ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทราบแน่นอนว่า ฝ่ายหงสาวดีคิดลอบปลงพระชนม์ในขณะคุมกองทัพช่วยกรุงหงสาวดีทำสงครามปราบเมืองอังวะ จึงประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๑๒๗ จากนั้นเสด็จเข้ากรุงหงสาวดีเพื่อนำเชลยไทยกลับสู่มาตุภูมิโดยมีหัวหน้าเกรงต่ออำนาจของหงสาวดีอีกต่อไป ในครั้งนั้นทรงใช้พระแสงปืนซึ่งปรากฏนามภายหลังว่า “พระแสงปืนข้ามแม่น้ำสะโตง” ยิงสุกรรมาแม่ทัพพม่าที่ติดตามรุกไล่มาตายนคอช้าง

รวมเวลาดั้งแต่กรุงศรีอยุธยาตกเป็นเมืองประเทศราชแก่กรุงหงสาวดีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๑๒๗ ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงประกาศอิสรภาพเป็นเวลา ๑๕ ปี

พระเจ้าหงสาวดีเพียรพยายามที่จะยกทัพมายังกรุงศรีอยุธยา เพื่อปราบปรามให้อยู่ภายใต้อำนาจตามเดิม อีกหลายครั้งหลายหนแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ด้วยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงดำเนินกลยุทธ์แบบกองโจรลอบซุ่มโจมตี ตัดกำลังเรื่องเสบียงอาหาร รวมทั้งทรงนำเหล่าทหารออกสู้รบแบบประชิดตัวอย่างกล้าหาญ ถึงกับทรงคาบพระแสงดาบปืนค่ายระเนียดเข้าศึกโดยไม่ทรงหวั่นเกรงอันตราย พระแสงดาบองค์นี้มีนามปรากฏต่อมา คือ “พระแสงดาบคาบค่าย”

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เสด็จขึ้นครองราชย์ต่อจากสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๓๓ ขณะมีพระชันษา ๓๕ ปี ทรงสถาปนาสมเด็จพระอนุชาธิราช สมเด็จพระเอกาทศรถเป็นพระมหาอุปราช พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงเห็นเป็นโอกาสที่อยู่ในช่วงผลัดเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ มอบให้พระมหาอุปราชามังกะยอชวานากองทัพเดินทางเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ ได้เสด็จยกทัพมาตั้งรับที่เมืองสุพรรณบุรี ตั้งค่ายหลวงที่ตำบลหนองสาหร่าย ทรงดำเนินกลยุทธ์ลวงทัพหงสาวดีให้ไล่โจมตีกองทัพไทยที่แตกถอยร่นอย่างไม่เป็นขบวน แล้วนำกำลังทัพหลวงเข้าโอบล้อมเข้าศึกทันที ช้างพระที่นั่งของทั้งสองพระองค์ซึ่งกำลังตกมันได้โลดแล่นเข้าไปในหมู่ข้าศึกโดยลำพัง โดยแม่ทัพนายกองไม่สามารถตามเสด็จได้ทัน ท่ามกลางฝุ่นฟุ้งตลบจนมืดมัวไปทั่วทิศ ครั้นจางลงจึงทอดพระเนตรเห็นพระมหาอุปราชาทรงพระศาวุธอยู่ในร่มไม้

ด้วยพระปฏิภาณอันเฉียบแหลม ดำรงพระสติมั่นคง มิได้หวั่นเกรงต่ออันตรายใดๆ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงทรงขับช้างพระที่นั่งเข้าไปใกล้พลางตรัสทักว่า

ด้วยพระบรมเดชานุภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงชนช้างและต่อสู้ด้วยพระแสงของ้าว ต้องพระมหาอุปราชาที่พระอภัยมณี สิ้นพระชนม์บนคอช้าง ส่วนพระองค์เพียงถูกพระแสงของ้าวที่พระมาลาจวบั้น ปรากฏนามพระมาลาองค์นี้ภายหลังว่า “พระมาลาเบี่ยง” และพระแสงของ้าว “เจ้าพระยาแสนพลพ่าย” ก็เป็นเครื่องราชูปโภคอันศักดิ์สิทธิ์สำหรับแผ่นดินสืบมา

เพื่อเป็นการรำลึกถึงชัยชนะของสงครามยุทธหัตถีและสมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรมหาราชของไทย ที่ได้ทรงกระทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ รัฐบาลไทยจึงดำเนินการก่อสร้างพระสถูปเจดีย์ขนาดใหญ่ครอบเจดีย์โบราณ ซึ่งค้นพบในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และสันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์แห่งชัยชนะที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างไว้เป็นอนุสรณ์ ณ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมกับก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระคชาธารไว้หน้าพระสถูปแห่งนี้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒

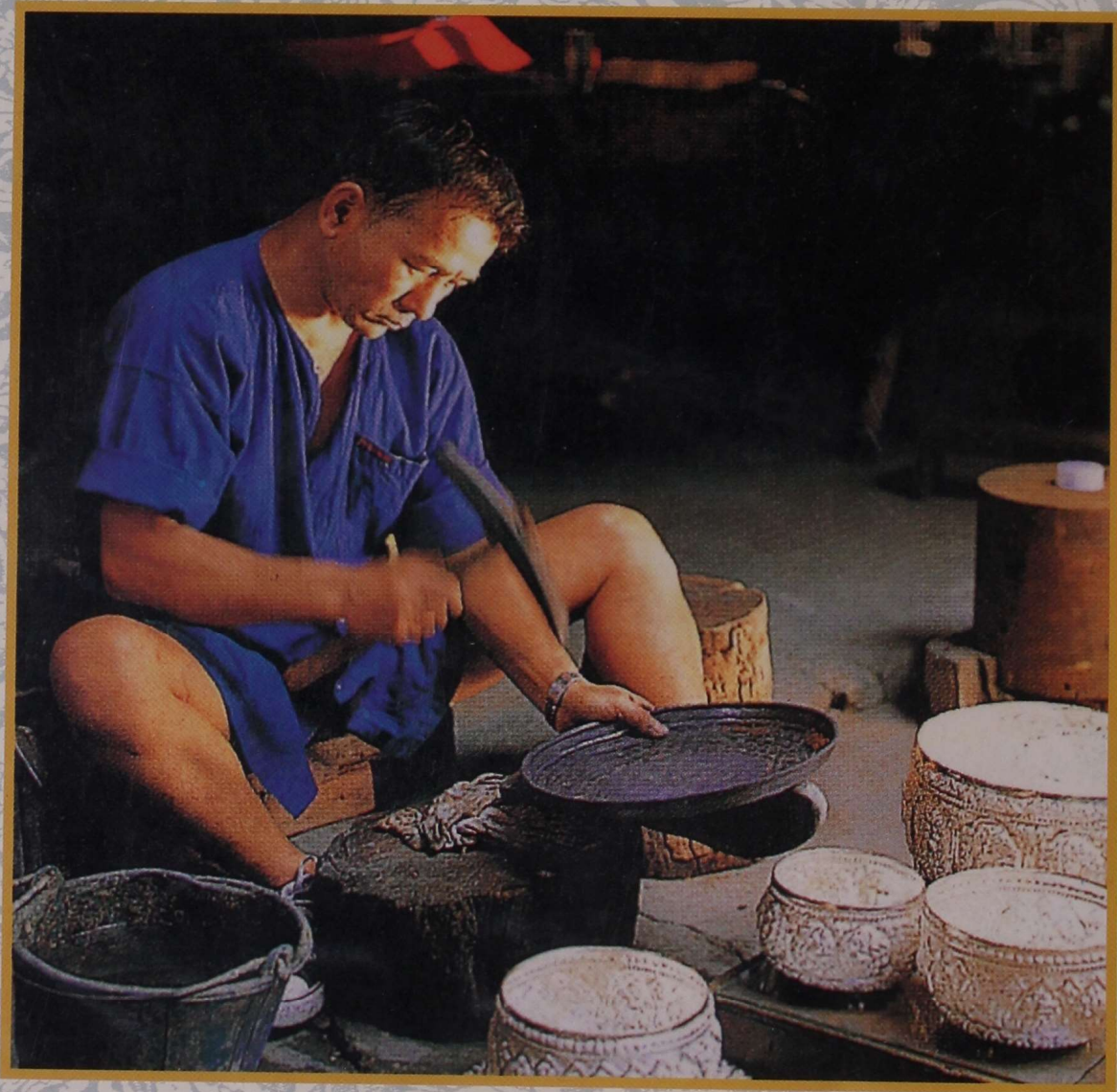
วันนี้เป็นวันที่ถือว่าสำคัญของกองทัพไทย ตลอดจนทหารทุกเหล่าทัพ มีการจัดรัฐพิธีสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์ผู้ใหญ่เสด็จแทนพระองค์ไปทรงวางพวงมาลา ถวายเป็นราชสักการะ ณ พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อรำลึกถึงพระบรมเชชานุภาพอันยิ่งใหญ่ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกระทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี อันเป็นวีรกรรมที่ทหารหาญของชาติตลอดจนชาวไทยทั้งมวลควรเทิดพระเกียรติพระวีรมหาราช ผู้ทรงดรากรำกรำศึกตลอดพระชนม์ชีพอย่างมิเคยว่างเว้น เพื่อกอบกู้บ้านเมืองให้ได้เป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ ควรที่คนไทยทั่วหน้าจะสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณสืบไปชั่วกาลนาน

☐ ☐ ☐

พระพุทธรูปปูนปั้น พบที่วัดพระพายหลวง เมืองสุโขทัยเก่า
ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙
ปัจจุบันจัดแสดงใน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง จ.สุโขทัย

“วัฒนธรรมท้องถิ่น”

ปัญญาคืออำนาจ
พัฒนาจะเป็นผล
เอาอดีตมาเป็นฐาน
เอาต่างชาติมาเสริมไทย

พัฒนาชาติพัฒนาคน
พัฒนามนปัญญาไทย
ปรับปัจจุบันให้ทันสมัย
พัฒนาได้สถาพร

นิคม มุสิกคามะ
อธิบดีกรมศิลปากร